

РОЗДІЛ 17: СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ, ВКЛЮЧАЮЧИ ПЕНСІЇ

1.1 ВСТУП

17.01

Визначення:

Програми соціального страхування - це програми, в яких учасники зобов'язані чи заохочуються третьою стороною оформити страховку щодо певних випадків чи обставин, що можуть негативно позначитися на їхньому добробуті або їх утриманнях. У цих програмах соціальні внески сплачуються працівниками чи іншими особами, або роботодавцями від імені своїх працівників, з метою забезпечення права на отримання допомоги по соціальному страхуванню в поточному або наступних періодах співробітниками чи іншими учасниками, членами їх сімей або спадкоємцями. Внески до програм соціального страхування також можуть сплачуватися не зайнятими або самозайнятими особами (або сплачуватися від їх імені).

17.2 Є два види програм соціального страхування:

- a) Перший включає програми соціального забезпечення, що охоплюють все суспільство чи його значні верстви, які запроваджуються, контролюються і фінансуються державними одиницями. Пенсії, що сплачуються за цими програмами, можуть або не можуть бути пов'язані з рівнем зарплати одержувача допомоги або історією зайнятості. Непенсійна допомога рідше пов'язана з рівнем заробітної плати;
- b) Другий тип складається з інших програм, пов'язаних з працевлаштуванням. Ці програми ґрунтуються на трудових відносинах, що стосуються надання пенсій і, можливо, інших прав, які є частиною умов праці і для яких відповідальність щодо надання пільг не переходить до органів загального управління відповідно до положень про соціальне забезпечення.

17.3 Масштаб програм соціального страхування залежить від країни, а також від самої програми в межах однієї країни.

Нижче наведено приклади таких програм:

- a) Органи державного управління зобов'язують всіх працівників брати участь в програмі соціального забезпечення;
- b) Роботодавці висувають працівникам умову працевлаштування, згідно якої працівники мають брати участь в програмах страхування, визначених роботодавцем;
- c) Роботодавець заохочує працівників приєднатися до програми, здійснюючи внески від імені працівника; або
- d) Профспілка організовує вигідне страхове забезпечення, яке доступне тільки для членів профспілки.
- e) Програми, що не відносяться до соціального забезпечення, можуть організовуватися разом зі страховою корпорацією у якості групової політики або ряду політик, або вони можуть керуватися страховою корпорацією за плату. Крім того, програми можуть керуватися безпосередньо роботодавцем від свого імені чи роботодавцями від імені своїх працівників та членами їх сімей або іншими особами від імені визначеної групи.

Таблиця 17.1: Програми соціального страхування

Ознаки	Програма соціального страхування	
Форма організації		Бенефіціар зобов'язаний чи заохочується застрахуватися щодо непередбачених обставин (старість, безробіття, охорона здоров'я, догляд протягом тривалого періоду часу) через втручання третьої сторони.
	Соціальне забезпечення	Програми соціального страхування, пов'язані із зайнятістю, крім соціального забезпечення
	Організуються органами державного управління через фонди соціального страхування	Організуються роботодавцями від імені своїх працівників та членів їх сімей чи іншими особами від імені визначеної групи
Класифікація сектор чи підгалузі	Фонди соціального страхування (S.1314)	Сектор чи підгалузь роботодавця, страхових компаній, пенсійних фондів чи некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства

1.1 Програми соціального страхування, соціальна допомога та індивідуальні страхові поліси

17.4 Соціальна допомога не є частиною соціального страхування. Допомога по соціальному забезпеченню виплачується незалежно від участі в програмі соціального страхування, тобто без кваліфікаційних внесків, що здійснюються на користь програми соціального страхування.

17.5 Соціальна допомога відрізняється від соціального забезпечення правом на отримання допомоги по соціальному забезпеченню від органів державного управління і не залежить від вибору щодо участі в ній на підставі сплати внесків. Як правило, всі члени домашніх господарств-резидентів мають право на отримання соціальної допомоги, але умови її надання часто мають обмежувальний характер. Часто здійснюється оцінка наявних доходів, включаючи допомоги по соціальному страхуванню, у порівнянні з очікуваними потребами домогосподарства. Тільки ті домогосподарства, які не досягнули встановленого граничного значення, мають право на отримання цього виду соціальної допомоги.

17.6 Індивідуальні страхові поліси відповідають визначенню програм соціального страхування, якщо вони охоплюють такі соціальні ризики та потреби, як хвороби та старість. Для того, щоб індивідуальні поліси розглядалися як частина програми соціального страхування випадки чи обставини, щодо яких застраховані учасники, повинні відповідати ризикам чи потребам, переліченим в пункті 4.84, при цьому, додатково має бути дотримана одна чи більше із наведених нижче умов:

- a) Участь у програмі є обов'язковою за законом чи за умовами найму працівника чи групи працівників;
- b) Програма є колективною і запроваджена в інтересах певної групи працюючих, незалежно від того, чи є вони співробітниками, самозайнятими чи непрацюючими особами, а участь в ній можуть брати тільки члени цієї групи;

- с) Роботодавець здійснює внесок (фактичний чи умовно нарахований) до програми від імені співробітника, незалежно від того, чи здійснює співробітник також внесок.
- 17.7 Страхові виплати за полісами, які оформлюються з єдиною метою отримання знижки, незалежно від того, чи впливають вони з колективного договору, не включаються до соціального страхування. Ці індивідуальні страхові поліси відображаються як особисте та неособисте страхування. Страхові виплати за полісами, що оформлюються виключно з власної ініціативи страхувальника, незалежно від його працедавця чи уряду, також не включаються до соціального страхування.

1.2 Соціальні допомоги

- 17.8 Соціальні допомоги виплачуються при настанні певних подій або існуванні певних умов, які можуть негативно вплинути на добробут відповідного домогосподарства, незалежно від того, чи вводяться додаткові вимоги щодо їх ресурсів або скорочуються їх доходи. Соціальні допомоги надаються у грошовій або натуральній формі. Існує цілий ряд обставин, за яких виплачуються соціальні допомоги:
- а) Одержувачі чи їх утриманці потребують медичного, стоматологічного або іншого лікування або лікарняного лікування, догляду за одужуючим чи довгострокового догляду в результаті хвороби, травми, вагітності та пологів, хронічної інвалідності, старості і т.д. Соціальні допомоги можуть надаватися у вигляді лікування чи догляду, що надаються безкоштовно чи за цінами, які не є економічно значущими, або шляхом відшкодування витрат, понесених домашніми господарствами. Соціальні допомоги в грошовій формі також виплачуються одержувачам, що потребують медичного догляду.
 - б) Одержувачі мають здійснювати підтримку різних членів сім'ї: подружжя, діти, літні родичі, інваліди і т.д. Соціальні допомоги зазвичай виплачуються в грошовій формі у вигляді регулярних компенсацій членам сім'ї чи сім'ї.
 - с) Дохід одержувачів знижується в результаті того, що вони не здатні працювати або працювати повний робочий день. Соціальні допомоги зазвичай виплачуються готівкою на регулярній основі протягом всього терміну існування відповідної умови. У деяких випадках додатково чи замість регулярних платежів може виплачуватися одноразова сума. Нижче наведені приклади, в яких люди не можуть продовжувати працювати:
 - (1) Добровільний чи обов'язковий вихід у відставку;
 - (2) Вимушене безробіття, у тому числі у зв'язку з тимчасовими звільненнями та коротким робочим часом;
 - (3) Хвороба, виробнича травма, народження дитини і т.д. (вони заважають людині працювати або працювати повний робочий день).
 - д) Бенефіціари одержують виплати як компенсацію за зменшення доходів у зв'язку зі смертю основного годувальника.
 - е) Бенефіціари забезпечуються житлом безкоштовно або за цінами, які не є економічно значущими, або їм відшкодовуються витрати домашніх господарств. Вони є соціальною допомогою в натуральній формі.
 - ф) Бенефіціарам надаються компенсації для покриття витрат на освіту, понесених від свого імені чи від імені членів їх сімей. Освітні послуги можуть надаватися у вигляді соціальної допомоги в натуральній формі.

1.2.1 Соціальні допомоги, що надаються органами державного управління

17.9 Органи державного управління надають соціальні допомоги як соціальне забезпечення, соціальна підтримка чи соціальні перекази.

17.10 Соціальне забезпечення відноситься до програм соціального страхування, що керуються органами державного управління.

17.11 Визначення соціальних допомог включає в себе надання послуг охорони здоров'я та освітніх послуг. Зазвичай органи державного управління надають такі послуги всім членам спільноти, не вимагаючи участі в програмі чи дотримання кваліфікаційних вимог. Ці послуги розглядаються як соціальні перекази в натуральній формі, а не як частина соціального забезпечення чи соціальна допомога. На додаток до медичних послуг та послуг освіти, що надаються органами державного управління, такі послуги також можуть надаватися фізичним особам некомерційними організаціями, що обслуговують домашні господарства. Вони також розглядаються як соціальні перекази в натуральній формі, а не як частина програм соціального страхування.

1.2.2 Соціальні допомоги, що надаються іншими інституційними одиницями

17.12 Соціальні допомоги можуть надаватися роботодавцями своїм працівникам та членам їх сімей або надаватися іншими одиницями, такими, як профспілки. Всі соціальні допомоги, що надаються одиницями, які не є органами державного управління, здійснюються в рамках програми соціального страхування.

1.2.3 Пенсії та інші форми допомоги

17.13 Допомоги по соціальному страхуванню і відповідні внески поділяються на внески, що відносяться до пенсійних виплат, та внески, що відносяться до всіх інших форм допомоги. Найбільш важливою пенсійною допомогою, охопленою системою соціального страхування, є пенсійний дохід, але є й інші приклади. Наприклад, пенсійні виплати можуть виплачуватися вдові та вдівцю чи людям, що постраждали в результаті виробничої травми і більше не в змозі працювати. Основний годувальник більше не в змозі в результаті смерті або недієздатності забезпечувати дохід, і тому виплати здійснюються у вигляді пенсій і відображаються відповідним чином.

17.14 Всі інші допомоги відносяться до однієї групи як непенсійна допомога. Різниця між пенсійною і непенсійною допомогою є важливою, оскільки щодо пенсій відображаються зобов'язання, незалежно від того, чи були насправді виділені активи для забезпечення цих прав, але резерви відображаються як непенсійна допомога тільки тоді, коли запаси дійсно існують.

2. ДОПОМОГА ПО СОЦІАЛЬНОМУ СТРАХУВАННЮ, КРІМ ПЕНСІЙ

17.15

Визначення:

Інша допомога по соціальному страхуванню чи непенсійна допомога - це допомога, яку отримують бенефіціари, прямо або побічно, в залежності від конкретних подій і зазвичай при певних юридичних або договірних умовах.

Окрім пенсійного доходу може охоплюватися низка інших непередбачених обставин, як-от медичне страхування, страхування по безробіттю та страхова допомога на тривале лікування.

17.16 За соціальним забезпеченням та програмами, пов'язаними з зайнятістю, крім соціального забезпечення, одержувачам надаються інші допомоги по соціальному страхуванню.

2.1 Програми соціального забезпечення, крім пенсійних програм

17.17 Програми соціального забезпечення, крім пенсійних програм, є договірними страховими програмами, в яких бенефіціари у якості учасників соціальних програм страхування зобов'язуються органами державного управління застрахуватися від ризиків, крім старості та інших вікових ризиків. Допомоги по соціальному забезпеченню, крім пенсійної допомоги (непенсійна допомога) надаються одержувачам органами державного управління.

17.18 Бенефіціари зазвичай роблять обов'язкові внески по програмі соціального забезпечення, крім програми соціального пенсійного забезпечення, яка часто фінансується з поточних доходів. Внески щодо поточних доходів за відповідний період спрямовуються на фінансування допомоги за цей же період. У такій ситуації відсутній елемент заощаджень і для органів державного управління, і для роботодавця, що управляє програмою, або одержувача, що бере в ній участь. Отже питання надлишку коштів взагалі не виникає, і, якщо існує дефіцит ресурсів, уряд може мати повноваження змінювати зобов'язання, що стосуються не тільки майбутнього працевлаштування, а й минулого працевлаштування. Тим не менш, в деяких країнах за програмами соціального забезпечення, крім пенсійних програм, можуть накопичуватися резерви, які називаються резервними коштами.

17.19 Права соціального забезпечення, крім пенсійних прав у вигляді неотриманих сум за програмою соціального страхування, на основних національних рахунків ЄКА не визнаються. Оцінки належних сум за правами, передбаченими програмами соціального забезпечення, за винятком пенсій, а також будь-якими іншими пенсійними програмами, пов'язаними з зайнятістю, не включаються до основних рахунків і не відображаються у додатковій Таблиці 17.5.

2.2 Інші програми соціального страхування, пов'язані з зайнятістю

17.20 Інші програми соціального страхування, пов'язані з зайнятістю - це програми страхування, як обов'язкові за законом, так і ті, що заохочуються третьою стороною.

В інших програмах соціального страхування роботодавці можуть встановлювати умову, щоб співробітники-бенефіціари брали участь у програмі соціального страхування, визначеній роботодавцем, щоб застрахуватися від ризику, крім старості і вікових ризиків. Ці програми, пов'язані з зайнятістю, надаються одержувачам або роботодавцем, або іншими одиницями від імені роботодавця.

17.21 Інші програми соціального страхування, пов'язані з зайнятістю, на кшталт пов'язаних пенсійних програм, розглядаються як частина компенсаційного пакету, при цьому, переговори між працівниками і роботодавцем можуть бути зосереджені на поточних умовах обслуговування та поточному розмірі заробітної плати. Часто допомоги по соціальному страхуванню, крім пенсій, надаються приватними роботодавцями за рахунок програм, які знаходяться під контролем роботодавців чи третьої сторони, залученої роботодавцем, як-от страхові компанії, що надають соціальну допомогу на кшталт приватного медичного покриття.

2.3 Відображення залишків та потоків за типом непенсійної програми соціального страхування

2.3.1 Програми соціального забезпечення

17.22 На знак того факту, що соціальне забезпечення, як правило, фінансуються за рахунок доходів, права, що нараховуються за соціальним забезпеченням, такі як соціальна допомога, не відображаються на національних основних рахунках.

17.23 Пенсійні права, пов'язані з програмами соціального забезпечення, включаються в додаткову

таблицю пенсій, але це не стосується прав, пов'язаних з програмами соціального забезпечення, крім пенсійних програм.

- 17.24 Потоки щодо програм соціального забезпечення, крім пенсій, відносяться до внесків роботодавця та внесків працівників, а також до допомоги по соціальному забезпеченню.
- 17.25 Будь-який внесок, що здійснюється роботодавцем, розглядається як частина оплати праці співробітників. Він відображається у вигляді розподільної операції, згідно якої роботодавець є платником, а працівник є набувачем. Потім співробітник виплачує суму, що дорівнює сумі, яку він отримує від роботодавця разом зі всіма його внесками на користь фонду соціального страхування. Ця сума відображається як використання для домашніх господарств і ресурс для уряду.
- 17.26 Будь-які внески самозайнятих або непрацюючих осіб також включаються разом з внесками домашніх господарств до уряду.
- 17.27 Допомога по соціальному забезпеченню відображається як розподільна операція від органів державного управління на користь домашніх господарств.
- 17.28 В Таблиці 17.2 показані операції, пов'язані з програмою соціального пенсійного забезпечення. Вони є ідентичними до операцій, пов'язаних з програмами соціального забезпечення за винятком пенсій.
- 2.3.2 Інші непенсійні програми соціального страхування, пов'язані з зайнятістю*
- 17.29 Для інших непенсійних програм соціального страхування, пов'язаних з зайнятістю, права учасника, як правило, відображаються на момент їх виникнення. Інвестиційний дохід, отриманий щодо існуючих прав, відображається так, як ніби він був поширений серед бенефіціарів та реінвестований ними в програму.
- 17.30 Соціальний внесок роботодавця до програми страхування від імені працівника відображається як частина оплати праці працівників.
- 17.31 Інвестиційний дохід від накопичених прав відображається як дохід, розподілений між домогосподарствами менеджером програми. До інвестиційного доходу включаються відсотки і дивіденди, а також розподілені доходи колективних інвестиційних програм, якщо інституційна одиниця має в них долю. Програма може мати у власності майно і таким чином в ній може утворюватися чистий операційний прибуток, який, разом з інвестиційним доходом, розподіляється між бенефіціарами. У цьому випадку термін «інвестиційний дохід» охоплює це джерело доходу. Доходи і збитки від зміни вартості, що утворюються від інвестування накопичених прав, не включаються до інвестиційного доходу і відображаються як інші зміни в результаті переоцінки.
- 17.32 Частина доходу, що розподіляється домогосподарствам, використовується для покриття витрат на функціонування програми. Ця вартість відображається у вигляді випуску продукції програм та як витрати домогосподарств на кінцеве споживання. Решта розподіленого доходу розглядається як надбавка до внесків, що повертається домогосподарствами в програму.
- 17.33 Соціальні внески відображаються як повернення коштів домогосподарств в програму. Загальна сума соціальних внесків складається з фактичних внесків від роботодавців у вигляді оплати праці працівників, фактичних внесків працівників та фізичних осіб, що раніше брали участь в програмі, самостійно зайнятих і незайнятих осіб, а також пенсіонерів, і надбавки до внесків, що визначені в пункті 17.33.

- 17.34 Особи, що здійснюють внески до програми соціального страхування, які не є співробітниками, можуть бути самозайнятими особами чи незайнятими особами, які беруть участь у зв'язку зі своєю професією або як колишні співробітники.
- 17.35 Соціальні допомоги, які виплачуються домогосподарствам адміністратором програми, відображаються як операції з розподілу в статті допомоги по соціальному страхуванню.
- 17.36 Оплата послуги, наданої адміністратором програми, в сумі, що дорівнює вартості випуску програми, відображається як витрати на кінцеве споживання домашніх господарств.
- 17.37 Збільшення прав, викликане перевищенням внесків над виплатами, відображається як виплата програмою соціального страхування домашнім господарствам. Це пояснюється тим, що оскільки таке збільшення прав безпосередньо впливає на чисту вартість активів домашніх господарств, воно має бути включене до заощаджень сектора домашніх господарств.
- 17.38 Коригування змін в правах, що виплачуються програмою на користь домашніх господарств, відображається як кредит домашніх господарств, наданий програмі.
- 17.39 В Таблиці 17.3 показані операції пенсійної програми, пов'язаної з працевлаштуванням. Вони є ідентичними операціям, пов'язаним із програмами соціального страхування, крім пенсійних програм.

3. ПЕНСІЇ

17.40

Визначення:

Пенсійна допомога з фонду соціального страхування - це виплати, що отримують бенефіціари при виході на пенсію, як правило, за певних юридичних або договірних умов, і, як правило, у вигляді гарантованого анuitету.

Найважливішою пенсійною допомогою програм соціального страхування є пенсійний дохід, проте зустрічається багато інших випадків. Наприклад, пенсія може бути виплачуватися вдові та вдівцю або людям, які постраждали внаслідок виробничої травми і більше не в змозі працювати. Всі події, які призводять до платежів в результаті того, що у зв'язку зі смертю чи недієздатністю, годувальник не здатний забезпечити доходом себе і своїх членів їх сімей, розглядаються як пенсії.

3.1 Види пенсійних програм

17.41 Пенсії можуть надаватися бенефіціарам в таких формах:

- a) Пенсійні програм соціального страхування;
- b) Соціальна допомога та
- c) Індивідуальні страхові поліси, пов'язані з пенсіями.

Вони зазвичай надаються фондами соціального страхування, іншими державними організаціями, страховими компаніями і пенсійними фондами, або інституційними одиницями в якості роботодавців. Проте можуть брати участь і інші установи, залежно від умов економіки. Використання терміну фондів соціального страхування не обов'язково означає, що в рамках програми має існувати реальний фонд з активами. Фонди соціального страхування та програми соціального забезпечення в даному випадку є синонімами.

17.42 Пенсійна допомога з соціального страхування надається одержувачам в якості учасників програми соціального страхування. Та частина, що надається урядом, називається пенсійна допомога з соціального забезпечення, включаючи фонди соціального страхування, а частина, що виплачується іншими одиницями, називається інша пенсійна допомога, пов'язана з зайнятістю. Співвідношення, за яким пенсійні допомоги надаються як соціальне забезпечення та як інші програми, пов'язані з зайнятістю значно варіюється від країни до країни, і, як наслідок, охоплення і відтак національне сприйняття терміну «соціальне забезпечення» істотно різняться.

3.1.1 Програми соціального пенсійного забезпечення

17.43 Програми соціального пенсійного забезпечення - це договірні страхові програми, в яких уряд зобов'язує застраховуватися бенефіціарів, що є учасниками програми соціального страхування, від старості та інших, ризиків, пов'язаних з віком, як-от недієздатність, здоров'я тощо. Пенсійна допомога з соціального забезпечення надається одержувачам органами державного управління.

17.44 Коли уряд бере на себе відповідальність за надання пенсійної допомоги широким верствам суспільства, функція соціального забезпечення фактично відіграє роль програми з кількома роботодавцями.

17.45 Зазвичай бенефіціари роблять обов'язкові внески до програми соціального пенсійного забезпечення, яка часто фінансується за рахунок отриманих внесків. Внески за період використовуються для фінансування виплати допомоги за цей же період. У такій ситуації відсутній елемент заощаджень і для органів державного управління, і для роботодавця, що управляє програмою, або одержувача, що бере в ній участь. Тому в програмі не утворюються надлишки і, у разі дефіциту ресурсів, уряд може мати повноваження змінювати зобов'язання не тільки щодо зайнятості у майбутньому, але і щодо зайнятості у минулому. Тим не менш, в деяких країнах за програмами соціального забезпечення, крім пенсійних програм, можуть накопичуватися резерви, які називаються резервними коштами.

17.46 Найвужча форма соціального пенсійного забезпечення є дуже простою. Рівень може встановлюватися незалежно від розміру внесків, хоча не факт, що протягом певного періоду здійснювалися внески чи були встановлені інші особливі умови. Право працівника на отримання пенсії по соціальному забезпеченню часто може передаватися від одного роботодавця до іншого.

17.47 З іншого боку, в деяких країнах більша частина або все пенсійне забезпечення може здійснюватися за допомогою соціального забезпечення. У цьому випадку уряд виступає в якості посередника для роботодавців: після отримання урядом внесків, сплачених роботодавцями і домашніми господарствами до програми, уряд бере на себе ризик здійснення можливого платежу. Уряд звільняє роботодавця від ризику, що вартість пенсій може бути надто великою для його підприємства і надає населенню гарантію виплати пенсій, хоча він і може зробити це з застереженням, що він має право змінювати розмір пенсійної допомоги, в тому числі, ретроспективно.

17.48 Невиплачені суми щодо пенсійних прав по програмі соціального пенсійного забезпечення не відображаються на основних національних рахунків ЄСР. Оцінки належних до сплати сум по пенсійним правам за програмами соціального пенсійного забезпечення, а також за будь-якими іншими програмами із фіксованими пенсійними виплатами, що надаються органами державного управління, не включаються до основних національних рахунків, а відображаються в додатковій таблиці, показаній в Таблиці 17.5.

3.1.2 Інші пенсійні програми, пов'язані з зайнятістю

- 17.49 Інші пенсійні програми, пов'язані з зайнятістю - це договірні програми страхування, яке є обов'язковим за законом або заохочується урядом, в яких однією з умов працевлаштування роботодавці висувають умову участі в програмі соціального страхування, визначеній роботодавцем з метою страхування на випадок старості та на випадок інших вікових ризиків. Така пенсійна допомога, пов'язана з зайнятістю, надається одержувачам або роботодавцем, або іншими одиницями від імені роботодавця.
- 17.50 Якщо роботодавці та бенефіціари досягають згоди щодо зміни розміру сум, що підлягають виплаті, пенсійні програми, що управляються приватними роботодавцями, як правило, ретроспективно не коригуються. Однак існує ризик того, що роботодавець може бути не здатний здійснити виплату, оскільки він перестав здійснювати господарську діяльність. Захист пенсійних прав фізичних осіб стає все більш поширеним. Пенсійні накопичення не можуть передаватися від одного роботодавця до іншого роботодавця. В програмах роботодавців все частіше створюються спеціальні резерви. Навіть у разі відсутності резервів, правила обліку можуть вимагати визнавати пенсійні права нинішніх і колишніх працівників на своїх рахунках.
- 17.51 Інші пенсійні виплати, пов'язані з зайнятістю, розглядаються як частина компенсаційного пакету, а переговори між працівниками і роботодавцями можуть зосереджуватися на поточних умовах обслуговування та ставках заробітної плати і пенсійних виплатах. Часто пенсійні допомоги виплачуються приватними роботодавцями з програм, які контролюються роботодавцями або третіми особами, залученими роботодавцями, такими як страхові компанії. Іноді спеціалізована одиниця може погодитися взяти на себе зобов'язання щодо надання пенсійних допомог для цілої низки роботодавців в обмін на прийняття ризику недостатності коштів для погашення обіцяних пенсійних зобов'язань. Така програма називається пенсійною програмою з кількома роботодавцями.
- 17.52 І нинішні, і колишні співробітники, що є бенефіціарами, можуть робити внески в програму і мають право на отримання з неї доходів від власності. Такі доходи від власності надалі розглядатимуться як надбавка до внесків, що вони сплачують.
- 17.53 В залежності від напрямку діяльності пенсійні програми розподіляються на програми з фіксованими внесками та програми з фіксованими компенсаційними виплатами.

3.1.3 Програми з фіксованими внесками

- 17.54 Програми з фіксованими внесками - це пенсійна програми, в яких допомоги визначаються виключно обсягами коштів, внесених протягом трудового життя працівника, збільшених на суму доходів від інвестицій цих коштів менеджером пенсійної програми.
- 17.55 Всі ризики програми з фіксованими внесками із забезпечення належного пенсійного доходу несе працівник.

17.56 Надання деталізованих даних по програмам з фіксованими внесками є досить простою процедурою, оскільки рахунки надаються повністю і актуарну оцінку робити не потрібно. Більшість таких програм зустрічаються в секторах корпорацій (колонка А Таблиці 17.5), але в деяких випадках в якості менеджера може діяти уряд. Пенсійні права всіх пенсійних програм з фіксованими внесками включаються до основних національних рахунків.

3.1.4 Програми з фіксованими компенсаційними виплатами

17.57 Визначення:	Програма з фіксованими виплатами - це пенсійні програми, в яких виплати, що здійснюються співробітнику при виході на пенсію, визначаються використанням формули, окремо, або у поєднанні з гарантованою мінімальною сумою заборгованості.
----------------------	---

17.58 Ризик програм з фіксованими виплатами щодо надання відповідного доходу на пенсії лягає на роботодавця або одинцю, що діє від його імені.

3.1.5 Програми з умовно-фіксованими внесками та гібридні програми

17.59 Програми з умовно-фіксованими внесками та гібридні програми об'єднані в категорію програм з фіксованими компенсаційними виплатами.

17.60 Визначення:	Програми з умовно-фіксованими внесками схожі на програми з фіксованими внесками, але для них передбачена гарантована мінімальна сума заборгованості.
----------------------	--

17.61 В програмах з умовно-фіксованими внесками, внески (як від працівників, так і від роботодавців) відносяться на окремі рахунки і накопичуються на них. Такі окремі рахунки є умовними, в тому сенсі, що внески до програм використовуються для виплати пенсійних допомог нинішнім пенсіонерам. При виході на пенсію накопичений залишок перетворюється на анuitет за формулою, яка, в тому числі, основана на оцінці тривалості життя, і переглядається раз на рік для відповідності оцінці прожиткового рівня.

17.62 Гібридні програми - це програми, в яких є і фіксовані виплати, і фіксовані внески. Програма відноситься до гібридних тому, що або одночасно присутні фіксовані виплати та фіксовані внески, або тому, що вона одночасно представляє програму з умовно-фіксованими внесками та резерв для фіксованих виплати чи фіксованих внесків. Резерв можна об'єднати для одного бенефіціара чи розділити за групами бенефіціарів, за типом контракту, наданої пенсії, тощо.

17.63 Ризик незабезпечення відповідного доходу на пенсії ділиться між роботодавцем і працівником за умовною схемою внесків та за гібридною схемою.

17.64 У деяких випадках ризик роботодавця може нести програма з декількома роботодавцями, які керують пенсійною програмою з фіксованими внесками від імені роботодавця.

3.1.6 Програми з фіксованими компенсаційними виплатами порівнюються з програмами з фіксованими внесками

17.65 Принциповою відмінністю в обліку пенсійної програми з фіксованими виплатами від пенсійної програми з фіксованими внесками є те, що для пенсійної програми з фіксованими виплатами виплата працівнику за поточний період визначається сумою зобов'язань, що взяв на себе роботодавець щодо рівня пенсійних виплат, а для пенсійної програми з фіксованими внесками виплати працівнику за поточний період визначаються внесками в програму, та інвестиційним

доходом, та доходами і збитками від зміни вартості, отриманими за цими і попередніми внесками. Отже, незважаючи на наявність повної інформації щодо виплат учасникам пенсійних програм з фіксованими внесками, виплати учасникам програм з фіксованими виплатами оцінюються актуарно.

17.66 Є чотири причини змін у пенсійних виплатах пенсійної програми фіксованих виплат. Перший, збільшення поточного обслуговування, - це збільшення прав, пов'язаних з заробітною платою, заробленою в поточному періоді. Друге джерело, збільшення минулого обслуговування, - це збільшення вартості прав із-за того, що для всіх учасників програми вихід на пенсію (та смерть) став на один рік ближче. Третя зміна обсягу прав - це зменшення у зв'язку з виплатою допомоги пенсіонерам програми. Четверте джерело змін - це інші фактори, що відображаються на рахунку інших змін активів.

17.67 Як і для пенсійної програми з фіксованими внесками роботодавець та/або працівник можуть робити фактичні внески в програму в поточному періоді. Тим не менш, ці виплати не можуть бути достатніми для задоволення зростання виплат, одержаних від зайнятості в поточному році. Тому для того, щоб зрівняти внески (фактичні та нараховані) з правами на поточне обслуговування здійснюється умовне нарахування додаткового внеску від роботодавця. Такі умовно нараховані внески зазвичай мають позитивне значення, але можуть приймати негативне значення, якщо сума отриманих внесків перевищує збільшення прав на поточне обслуговування.

17.68 У кінці звітної періоду обсяг за пенсійними правами, що підлягають виплаті минулим та поточним співробітникам може бути розрахований шляхом оцінки поточної вартості сум, що підлягають оплаті при виході на пенсію із використанням актуарних розрахунків. Одним з елементів щорічної збільшення суми є той факт, що поточна вартість прав, що існують на початок року і підлягають сплаті на кінець року, збільшилася, оскільки майбутнє стало на один рік ближчим і тому для розрахунку поточної вартості необхідно використовувати на один коефіцієнт дисконтування менше. Саме таке коригування дисконту пояснює збільшення обслуговування прав в минулому.

17.69 Наступна принципова різниця між пенсійною програмою фіксованих виплат і пенсійною програмою з фіксованими внесками стосується оплати витрат на роботу пенсійної програми. У пенсійній програмі з фіксованими внесками всі ризики несуть на собі бенефіціари. Пенсійна програма працює від їх імені і вони оплачують її витрати. Оскільки програмою може управляти одиниця, що не є роботодавцем, операційні витрати доцільно розглядати як частину інвестиційного доходу, що утримується програмою з метою забезпечення своїх витрат і отримання прибутку. При обліку страхових операцій інвестиційний дохід в обліку повністю відноситься на бенефіціарів, при цьому частина використовується для покриття витрат, а інша частина реінвестується в програму.

17.70 Для пенсійних програм з фіксованими виплатами ситуація дещо інакша. Ризик того, що фонд може бути нездатним забезпечити пенсійні права частково чи повністю несе не собі роботодавець, чи одиниця, що діє від його імені, а не тільки бенефіціари. Програма може безпосередньо контролюватися роботодавцем і бути частиною тієї ж інституційної одиниці або може мати виключно умовну форму. Навіть у цьому випадку виникають витрати, пов'язані з роботою програми. Хоча їх спочатку бере на себе роботодавець, їх доречно вважати формою доходу в натуральній формі, що надається працівникам і для зручності їх може бути включено до внесків роботодавців. При цьому передбачається, що всі витрати на собі несуть поточні співробітники, а пенсіонери не несуть жодних витрат. При цьому також передбачається, що розподіл, що здійснюється для умовних програм застосовується і в інших обставинах.

- 17.71 Малоімовірно, що в програмах з фіксованими внесками в даний момент роблять внески самозайняті та непрацюючі особи, хоча це можливо, якщо вони раніше були зайнятими, що зумовило збільшення пенсійних фіксованих виплат і мають право продовжувати брати участь. Зайняті в минулому особи, незалежно від того, чи отримують вони зараз пенсійні виплати чи ні, отримують доходи від власності і сплачують надбавки до внесків.

3.2 Пенсійний адміністратор, пенсійний менеджер, пенсійний фонд та пенсійна програм з кількома роботодавцями

- 17.72 Програми соціального страхування можуть бути організовані роботодавцями чи урядом, вони можуть бути організовані страховими компаніями від імені працівників або можуть бути засновані окремі інституційні одиниці для зберігання і управління активами, які мають використовуватися для забезпечення пенсійних виплат та їх розподілу. Підгалузь пенсійного фонду складається тільки з пенсійних фондів з соціального страхування, що є інституційними одиницями, які відокремлені від одиниць, що їх створюють.
- 17.73 Роботодавець може укласти контракт з іншою одиницею для управління пенсійною програмою та організації виплат бенефіціарам. Існують різні способи, як це можна зробити.
- 17.74 По-перше, оператор пенсійної програми, пенсійний адміністратор можуть просто діяти в якості агента роботодавця і здійснювати поточне керування пенсійною програмою, при цьому відповідальність щодо будь-якої нестачі коштів чи вигоди від резервних коштів несе на собі роботодавець.
- 17.75 По-друге, пенсійний менеджер може нести відповідальність за визначення умов інших пенсійних програм, пов'язаних з зайнятістю, та несе на собі головну відповідальність за пенсійні права. Пенсійний менеджер також зберігає за собою значну відповідальність за довгострокову політику інвестування в активи, включаючи вибір інвестиційних можливостей і структуру осіб, що надають послуги з адміністрування. Хоча та ж сама одиниця може часто виконувати як функції пенсійного менеджера, так і пенсійного адміністратора, в деяких випадках ці обов'язки належать до різних одиниць.
- 17.76 По-третє, часто трапляються випадки, коли одиниця укладає контракт з кількома роботодавцями для управління своїми пенсійними програми як пенсійними програмами з кількома роботодавцями. Згідно домовленості пенсійна програма з кількома роботодавцями приймає на себе відповідальність за будь-який дефіцит коштів для задоволення прав в обмін на право утримання надлишкових коштів. Об'єднавши в собі ризики цілої низки роботодавців, програма з кількома роботодавцями очікує збалансування нестачі та надлишки коштів для того, щоб мати надлишок щодо всіх програм, які розглядаються як одне ціле, у такий же спосіб, як страхова компанія об'єднує ризики багатьох клієнтів. У цьому випадку, пенсійною програмою з кількома роботодавцями є пенсійний менеджер.
- 17.77 Коли уряд бере на себе відповідальність за надання виплат широким верствам суспільства, функція соціального забезпечення виконує роль програми з кількома роботодавцями. Подібно до страхової компанії уряд бере на себе відповідальність за будь-який дефіцит коштів на забезпечення зобов'язань з виплати пенсій або може мати право утримувати надлишки, що утворилися. Однак буває часто, що соціальне забезпечення фінансується за рахунок отриманих внесків, тому не виникає проблеми надлишкових коштів, а у разі виникнення дефіциту ресурсів уряд може мати повноваження змінювати не тільки права, що стосуються майбутнього працевлаштування, але й минулого.

- 17.78 Відповідальність пенсійного менеджера за будь-яке недостатнє фінансування чи вигода від надлишкового фінансування пенсійної програми відображається як відносини щодо зобов'язань/активів з пенсійним адміністратором. Зміна зобов'язань між пенсійним менеджером та пенсійним адміністратором відображається у відповідному періоді. Пенсійні права програми не відображаються як зобов'язання пенсійного менеджера, а натомість відображається різниця між пенсійними правами та активами, що утримуються програмою. Якщо активи програми становлять вартість, що є меншою від суми пенсійних прав, що називається надлишковим фінансуванням, то відображатимуться відносини щодо зобов'язань/активів з пенсійним менеджером, якщо точно відомо, що надлишкове фінансування стане власністю пенсійного менеджера в разі ліквідації програми.
- 17.79 Будь-які прибутки або збитків від зміни вартості активів, що управляються пенсійним адміністратором, відносяться до пенсійного менеджера і при цьому чиста вартість активів пенсійного фонду завжди дорівнює нулю.

3.3 Облік залишків і потоків за видами пенсійної програми щодо соціального страхування

3.3.1 Операції програм соціального пенсійного забезпечення

- 17.80 Для відображення того, що соціальне забезпечення, як правило, фінансується за рахунок отриманих внесків, пенсійні права, що нараховуються щодо соціального забезпечення не відображаються на основних національних рахунках. Якби всі країни мали подібні виплати, що надаються в рамках соціального забезпечення та в рамках програм соціального страхування, міжнародні порівняння були б дуже простими. Однак, це не так, і національне сприйняття того, що входить до соціального забезпечення може суттєво відрізнятись.
- 17.81 Пенсійні права, що впливають з програм соціального забезпечення, не включаються до основних національних рахунків. Різноманітність таких програм та програм роботодавців варіюється залежно від країни ЄС. Пенсійні допомоги, пов'язані з програмами соціального забезпечення, включаються до додаткової таблиці (Таблиця 17.5) для того, щоб можна було порівняти дані щодо пенсій за країнами.
- 17.82 Відображення потоків програм соціального пенсійного забезпечення відноситься до внесків, що здійснюються роботодавцем та співробітниками, а також до допомоги з соціального забезпеченням.
- 17.83 Всі внески, що здійснюються роботодавцем, розглядаються як частина оплати праці співробітників. Вони відображаються як операція з розподілу в напрямку від роботодавця до співробітника. Потім співробітник сплачує все, що він отримує від роботодавця разом зі всіма внесками, що він робить від свого імені до фонду соціального страхування. Ця сума відображається як виплата домогосподарств уряду.
- 17.84 Всі внески, що сплачуються самозайнятою або непрацюючою особою, також включаються до внесків, що здійснюються домашніми господарствами на користь уряду.
- 17.85 Допомоги по соціальному забезпеченню відображаються як операції з розподілу від органів державного управління на користь домашніх господарств.

17.86 Таблиця 17.2 показує операції пенсійних програмах соціального забезпечення.

Таблиця 17.2 Рахунки для соціальних внесків і пенсійних виплат, що сплачуються через соціальне забезпечення

Використання					Тип рахунку і операції	Ресурси				
Роботодавець	Фонд соціального страхування	Домогосподарства	Інші сектори	Разом по економіці		Роботодавець	Фонд соціального страхування	Домогосподарства	Інші сектори	Разом по економіці
Рахунок утворення доходів										
139.0				139.0	Фактичні пенсійні внески роботодавців (D.1211)					
Рахунок розподілу первинного доходу										
					Фактичні пенсійні внески роботодавців (D.1211)			139.0		139.0
Рахунок розподілу вторинного доходу										
		226.0		226.0	Внески на соціальне забезпечення (пенсії)		226.0			226.0
		139.0		139.0	Фактичні пенсійні внески роботодавців (D.6111)		139.0			139.0
		87.0		87.0	Фактичні пенсійні внески домогосподарств (D.6131)		87.0			87.0
	210.0			210.0	Пенсійна допомога з соціального забезпечення (D.6211)			210.0		210.0

3.3.2 Операції по інших пенсійних програмах, пов'язаних з зайнятістю

17.87 Для інших пенсійних програм, пов'язаних з зайнятістю, пенсійні права учасників, як правило, відображаються в міру їх утворення. Інвестиційний дохід, отриманий щодо існуючих пенсійних прав, враховується як розподіл серед бенефіціарів та їх реінвестиції в пенсійній програмі.

17.88 Облік операцій за програмами з фіксованими внесками є менш складним, ніж облік операцій програми з фіксованими виплатами.

17.89 Для обох типів схем передбачається існування пенсійного фонду. Для пенсійних програм з фіксованими внесками має існувати реальний фонд. Для певної пенсійної програми з фіксованими внесками може існувати реальний фонд чи умовно-створений фонд. Якщо фонд існує реально, він може бути частиною тієї ж інституційної одиниці, може бути окремою інституційною одиницею з автономною пенсійною програмою чи може бути частиною іншої фінансової установи, яка або є страховою компанією або пенсійною програмою з кількома роботодавцями.

3.3.3 Операції пенсійних програм з фіксованими внесками

- 17.90 Внесок, що робиться роботодавцем до пенсійної програм з фіксованими внесками від імені працівника, розглядається як оплата праці працівників.
- 17.91 Інвестиційний дохід щодо накопичених пенсійних прав також враховується як розподіл на домашні господарства з пенсійного фонду. До інвестиційного доходу включаються відсотки і дивіденди, а також розподілені доходи програм колективного інвестування, якщо пенсійний фонд володіє в них акціями. Цілком можлива ситуація, коли пенсійний фонд володіє власністю та отримує чистий операційний прибуток, який включається до складу інвестиційного доходу, як розподіл на користь пенсійних бенефіціарів. В такому випадку, в поняття інвестиційного доходу включається це джерело доходу, за умови його існування. Доходи і збитки від зміни вартості активів, отримані через інвестування накопичених пенсійних прав, не включаються до інвестиційного доходу, а відображаються як інші зміни у зв'язку з переоцінками.
- 17.92 Частина доходу, що розподіляється домогосподарствам, використовується для покриття витрат на роботу пенсійного фонду. Такі витрати відображаються як випуск продукції пенсійного фонду та як кінцеві видатки на споживання. Решта розподілених доходів розглядається як надбавка до пенсійних внесків, що повертаються домогосподарствами пенсійному фонду.
- 17.93 Соціальні внески відображаються як виплата домогосподарств пенсійному фонду. Загальна сума соціальних внесків складається з фактичних внесків роботодавців у вигляді частини оплати праці працівників, фактичних внесків працівників і, можливо, інших осіб, як-от особи, що раніше брали участь в програмі, самозайняті та незайняті особи, пенсіонери, а також надбавок до внесків, що визначені в 17.92. Для наочності та покращення порівняльності з програмами з фіксованими компенсаційними виплатами, надбавки відображаються за повною вартістю. Повна сума внесків, що здійснюється домогосподарствами на користь пенсійних фондів має чисту форму, за аналогією до страхових премій. Тобто вони складаються з усіх зроблених внесків, зменшених на плату за обслуговування.
- 17.94 Особи, які не є співробітниками, які здійснюють внески до пенсійної програми з фіксованими внесками можуть бути самозайнятими особами, що беруть участь в пенсійній програмі з фіксованим внесками, чи незайнятими особами, які беруть участь в пенсійній програмі з фіксованими внесками у зв'язку зі своєю професією чи статусом колишнього працівника.
- 17.95 Пенсійні допомоги з пенсійного фонду домогосподарствам відображаються як операції з розподілу в статті «Інші пенсійні допомоги з фонду соціального страхування» (D.6221).
- 17.96 Також існує операція щодо послуг, що надаються пенсійним фондом (яка дорівнює вартості випуску продукції пенсійного фонду), яка відображається як витрати на кінцеве споживання домашніх господарств.
- 17.97 Збільшення пенсійних прав внаслідок перевищення внесків на виплатами відображається як виплата пенсійного фонду на користь домогосподарств. А зниження в пенсійних правах внаслідок дефіциту внесків в порівнянні з виплатами відображається як плата від домогосподарств на користь пенсійного фонду. Зміна пенсійних прав безпосередньо впливає на чисту вартість активів домашніх господарств, а отже на заощадження сектору домашніх господарств. Оскільки більша частина збільшення пенсійних прав учасників в пенсійній програмі з фіксованими внесками, а отже, в кінцевому рахунку, і фінансування виплат, надходить з доходів внаслідок збільшення вартості, які не включаються до надбавок до внесків учасників в пенсійних програмах з фіксованими внесками, коригування змін пенсійних прав часто має негативне значення для цих осіб.

17.98 Коригування зміни пенсійних прав, що сплачуються пенсійним фондом на користь домашніх господарств, відображається як кредит домашнього господарства пенсійному фонду.

17.99 В Таблиці 17.3 показані записи для відображення операцій, пов'язаних з програмами з фіксованими внесками. Вони простіше від відповідної таблиці щодо програм с фіксованими внесками, оскільки в них відсутні будь-які умовні операцій.

Таблиця 17.3: Рахунки для кредиторської заборгованості за пенсійною допомогою в рамках програми з фіксованими внесками

Використання					Тип рахунку та операції	Ресурси				
Роботодавець	Пенсійний фонд	Домогосподарства	Інші сектори	Всього по економіці		Роботодавець	Пенсійний фонд	Домогосподарства	Інші сектори	Всього по економіці
Рахунок виробництва										
					Випуск продукції (P.1)		1.4			1.4
Рахунок утворення доходів										
11.0				11.0	Фактичні пенсійні внески роботодавців (D. 1211)					
Розподіл первинних доходів										
					Фактичні пенсійні внески роботодавців (D. 1211)			11.0		11.0
			3.0	3.0	Доходи від власності (D.4)		3.0			3.0
	16.2			3.0	Кредиторська заборгованість щодо інвестиційного доходу на пенсійні права (D.442)			16.2		16.2
Рахунок вторинного розподілу доходу										
		37.3		37.3	Сукупні пенсійні внески домогосподарств		37.3			37.3
		11.0		11.0	Фактичні пенсійні внески роботодавців (D.6111)		11.0			11.0
		11.5		11.5	Фактичні пенсійні внески домогосподарств (D.6131)		11.5			11.5
		16.2		16.2	Надбавки до пенсійних внесків домогосподарств (D.6141)		16.2			16.2
		-1.4		-1.4	Плата за обслуговування фонду соціального страхування (D.615C)		-1.4			-1.4
	26.0			26.0	Інша пенсійна допомога з соціального страхування (D.6221)			26.0		26.0
Рахунок використання доходів										
		1.4		1.4	Витрати на кінцеве споживання (P.3)					

	11.3			11.3	Коригування зміни пенсійних прав (D.8)			11.3		11.3
-11,0	-11,8	25,8	-3,0	0	Заощадження					
Зміни в активах Рахунок фінансових операцій Зміни в зобов'язаннях										
					Чисте запозичення/кредитування (B.9)	-11,0	-11,8	25,8	-3,0	0
		1,1		1,1	Зміни в пенсійних правах (F.63)		11,3			11,3
-11,0	-0,5	14,5	-3	0,0	Інші фінансові активи					

17.100 Інші чинники, що впливають на запис балансу щодо зміни пенсійних прав, відображаються на рахунках інших змін активів. Зокрема, в правах бенефіціарів програм показуються такі ж самі доходи та збитки від зміни вартості на рахунку переоцінки, що і в активах, що утримуються пенсійним фондом для забезпечення цих зобов'язань.

17.101 Інвестування прав пенсійних програм з фіксованими внесками призводить до виникнення доходів і збитків від зміни вартості. Вони виникають в результаті зміни вартості активів, що утримуються пенсійним фондом, а точна сума, що дорівнює сумі доходів та збитків від зміни вартості, відноситься на збільшення пенсійних прав бенефіціарів. Це відображається на рахунку переоцінки.

3.3.4 Операції пенсійних програм з фіксованими виплатами

17.102 У пенсійних програмах з фіксованими виплатами роботодавець зберігає відповідальність щодо виконання пенсійних виплат. Альтернативи, пов'язані з використанням програми з кількома роботодавцями чи випадки, коли уряд бере на себе відповідальність від імені роботодавця, відповідають визначенням, що наведені в пунктах 17.76 та 17.77.

17.103 Сукупні внески роботодавця на користь пенсійної програми з фіксованими виплатами від імені його працівників, повинні мати таку суму, яка б разом з фактичними внесками працівника за вирахуванням вартості роботи програми, точно дорівнювала б збільшенню поточного обслуговування пенсійних прав працівника. Внески роботодавця діляться на фактичні і умовно нараховані, при цьому сума останніх розраховується таким чином, щоб точно дорівнювати всім внескам до фонду, збільшеним на права працівника та витрати на поточне обслуговування цих прав.

17.104 Внески роботодавця розраховуються щодо пенсійних прав, зароблених за період, незалежно від будь-якого інвестиційного доходу, отриманого програмою в аналогічному періоді чи надлишкового фінансування програми. Права за наявний період є частиною оплати праці працівників, при цьому невключення повної вартості внесків роботодавця призведе до зниження оплати праці працівників, та завищення операційного прибутку роботодавця. Важливо, щоб внески продовжували відображатися (навіть протягом періоду податкових канікул), коли роботодавець не робить реальних внесків, при цьому вигода для роботодавця розглядається як зміна зобов'язань між пенсійним фондом та роботодавцем. Це призводить до того, що чиста вартість активів обох сторін залишається такою ж, як і тоді коли внески не включаються протягом податкових канікул, без штучного зменшення оплати праці працівників.

- 17.105 В програмах з фіксованими компенсаційними виплатами можливе встановлення певного стажу перед набуттям співробітником права на отримання пенсійних виплат при виході на пенсію. Незважаючи на це, стаж, внески і права мають відображатися з самого початку періоду зайнятості, і повинні бути скориговані на коефіцієнт, що відображає ймовірність дотримання працівником встановленого стажу.
- 17.106 Сума фактичних та умовно нарахованих внесків роботодавців розглядається як оплата праці працівників. Це відображається як використання роботодавця на рахунку утворення доходів та ресурс працівника на рахунку первинних доходів.
- 17.107 Збільшення поточної вартості прав поточних співробітників і осіб, що більше не роблять внески, але зберігають право на отримання пенсії в майбутньому, представляє собою інвестиційний дохід, розподілений між працівниками. Щодо будь-яких сум, що можуть фінансуватися за рахунок прибутку від зміни вартості або які фактично не відповідають наявним коштам не робиться жодних вирахувань. Вони відповідають сумі, яка в будь-якому випадку повинна бути виплачена працівнику за існуючими угодами. Засоби, за допомогою яких роботодавець може в кінцевому підсумку збалансувати це зобов'язання для відображення його як доходу від інвестицій є не більш важливими, ніж засоби, які фактично фінансують відсотки та дивіденди, впливають на відображення їх в якості інвестиційного доходу. Інвестиційний дохід для пенсійного фонду відображається як використання, а для домашніх господарств як ресурс. Він негайно реінвестується домогосподарствами у фонд, і включається до надбавок до пенсійних внесків.
- 17.108 На рахунку вторинного розподілу доходів соціальні внески відображаються як використання домогосподарств та ресурс пенсійного фонду. Загальна сума соціальних внесків, що підлягають сплаті, складається з фактичних та вменених внесків роботодавців в якості частини оплати праці працівників, за винятком суми витрат на забезпечення роботи пенсійної програми, збільшеної на фактичні внески працівників та надбавок до внесків, визначених в пункті 17.107. Як вже було вказано при обговоренні програм з фіксованими внесками, рахунки відображають повну вартість внесків та надбавок до внесків з коригуючою статтею, що представляє кредиторську заборгованість зі сплати за обслуговування. Суми, що фактично сплачуються, дорівнюють сумі чистих внесків.
- 17.109 Пенсійні допомоги домогосподарствам з пенсійної програми відображаються на рахунку вторинного розподілу доходів. Якщо враховувати виплати у вигляді анuitету, то в цій статті відображаються аннуїтетні платежі, а не заборгованість у вигляді одноразових виплат на момент виходу на пенсію.
- 17.110 На рахунку використання доходів робиться запис щодо оплати за послугу, надану пенсійним фондом в сумі, що дорівнює випуску продукції пенсійного фонду, збільшену на діючі анuitети підприємств, придбані за рахунок пенсійних прав. Ця операція відображається як використання для домашніх господарств та ресурс для пенсійного фонду.
- 17.111 Також на рахунку використання доходів здійснюється запис, що показує збільшення пенсійних прав внаслідок надання роботодавцем подальших пенсійних прав за вирахуванням зменшення дебіторської заборгованості щодо виплат. Ця сума відображається як ресурс для домогосподарства та використання для пенсійного фонду. Це пояснюється тим, що, оскільки такі зміни пенсійних прав безпосередньо впливають на чисту вартість активів домашніх господарств, вони повинні бути включені до заощаджень сектора домашніх господарств.

- 17.112 Сума на рахунку використання доходів, що сплачується пенсійним фондом домогосподарствам, відображається на рахунку фінансових операцій як зміна активів домогосподарств по відношенню до пенсійного фонду.
- 17.113 Інші організації, такі як профспілки, можуть організувати для своїх учасників пенсійні програми з фіксованими виплатами, які в усіх аспектах є схожими на пенсійну програму з фіксованими виплатами роботодавців. Здійснюється такий же самий запис, за виключенням того, що при посиланнях на роботодавця мається на увазі пенсійний менеджер, а при посиланнях на працівника мається на увазі учасник програми.
- 17.114 Для ілюстрації обліку операцій пов'язаних з пенсійними програмами з фіксованим виплатами, в

Таблиця 17.4 наведено чисельний приклад. Умовно нараховані цифри виділені жирним шрифтом, а цифри, що утворюються в результаті зміни схеми, виділені курсивом.

Використання					Тип рахунку та операції	Ресурси				
Роботодавець	Пенсійний фонд	Домогосподарства	Інші сектори	Всього по економіці		Роботодавець	Пенсійний фонд	Домогосподарства	Інші сектори	Всього по економіці
Рахунок виробництва										
					Випуск продукції (P.1)		0.6			0.6
Рахунок утворення доходів										
10.0				10.0	Фактичні пенсійні внески роботодавців (D.1211)					
4.1				4.1	Вменені пенсійні внески роботодавців (D.1221)					
Рахунок розподілу первинних доходів										
					Фактичні пенсійні внески роботодавців (D.1211)			10.0		10.0
					Вменені пенсійні внески роботодавців (D.1221)			4.1		4.1
			2.2	2.2	Доходи від власності (D.4)		2.2			2.2
	4.0			4.0	Кредиторська заборгованість щодо інвестиційного доходу на пенсійні права (D.442)			4.0		4.0
Рахунок вторинного розподілу доходу										
		19.0		19.0	Сукупні пенсійні внески домогосподарств		19.0			19.0
		10.0		10.0	Фактичні пенсійні внески роботодавців (D.6111)		10.0			10.0
		4.1		4.1	Вменені пенсійні внески роботодавців (D.6121)		4.1			4.1
		1.5		1.5	Фактичні пенсійні внески домогосподарств (D.6131)		1.5			1.5
		4.0		4.0	Надбавки до пенсійних внесків домогосподарств (D.6141)		4.0			4.0
		-0.6		-0.6	Плата за обслуговування фонду соціального страхування (D.615C)		-0.6			-0.6
	16.0			16.0	Пенсійна допомога (D.6211)			16.0		16.0
Рахунок використання доходів										
		0.6		0.6	Витрати на кінцеве споживання (P.3)					
	3.			3.	Зміни пенсійних прав (D.8)			3.		3.
-14,1	-1,2	17,5	-2,2	0	Заощадження					

Зміни в активах					Рахунок фінансових операцій		Зміни в зобов'язаннях				
					Чисте запозичення/кредитування (В.9)	-14,1	-1,2	17,5	-2,2	0	
		3		3	Зміни пенсійних прав (F.63)		3			3	
	4.1			4.1	Претензії пенсійного фонду до роботодавця (F.64)	4.1				4.1	
-10,0	-2,3	14.5	-2,2	0	Інші фінансові активи						

- 17.115 Актуарні розрахунки показують, що збільшення пенсійного прав в результаті поточного обслуговування, яке є чистою сумою подальших пенсійних прав, «зароблених» за відповідний рік, складає 15. Домогосподарства (страхувальники/працівники) дають 1,5. Тому роботодавець зобов'язаний забезпечити 13,5. Крім того, витрати на функціонування програми оцінюються в 0,6. Отже, в загальній сумі роботодавець має забезпечити 14,1. Фактично ж він забезпечує 10, а решта, 4,1, є вмененими внесками. Результат 0,6 показаний на рахунку виробництва, а споживання даної послуги відображається на «рахунку використання доходів». Внески роботодавців відображаються як використання для роботодавця на рахунку утворення доходів та ресурс для домашніх господарств на рахунку розподілу первинних доходів.
- 17.116 На рахунку розподілу первинного доходу відображається дохід від власності. Збільшення пенсійних прав в результаті обслуговування в минулому, у зв'язку з зменшенням коефіцієнту дисконтування із-за того, що вихід на пенсію приблизився на один рік, дорівнює 4. Це показано як умовно нарахований потік доходів від власності від пенсійного фонду домашнім господарствам. У той же час, пенсійний фонд насправді заробляє 2,2 від інвестиційного доходу на кошти, якими вони управляють. Отже, на цьому етапі маємо дефіцит в розмірі 1,8 в ресурсах пенсійного фонду, але який не показується на поточних рахунках.
- 17.117 На рахунках вторинного розподілу доходів відображаються платежі домогосподарств на користь пенсійного фонду. Їх можна розглядати за допомогою одного з двох способів. Сума внесків, що сплачується домогосподарствами, повинна дорівнювати сумі збільшення прав в результаті поточного обслуговування (15 та збільшенню прав в результаті доходів щодо пенсійних прав в минулому (4) або 19 в цілому. Фактично сплачені суми, отримані у вигляді фактичних внесків роботодавців, дорівнюють 10, у вигляді вменених внесків - 1,5, від власних внесків домогосподарств, у вигляді надбавок до внесків - 4, за вирахуванням плати за обслуговування у розмірі 0,6, що дає загальний результат 19.
- 17.118 Для рахунку використання доходів, а також для придбання витрат за обслуговування як частини витрат домогосподарств на кінцеве споживання, зміна пенсійних прав відображається як використання для пенсійного фонду та як ресурси для домашніх господарств. У цьому прикладі сума внесків домогосподарств у розмірі 19 порівнюється з пенсійною допомогою, що складає 16. Отже виникає збільшення заборгованості за пенсійними правами перед домогосподарствами, яке становить 3.
- 17.119 У домогосподарств виникає заощадження, що становить 17,5 з яких 3 - це збільшення їх пенсійних прав. Це означає, що вони придбали інші фінансові активи (або зменшили зобов'язання) на суму 14,5. Цей показник являє собою різницю між одержаними виплатами (16) та фактичними внесками домогосподарств у розмірі 1,5.
- 17.120 На рахунку фінансових операцій пенсійного фонду сума у розмірі 4,1 (що являла собою вменений внесок), відображається як претензії пенсійного адміністратора до роботодавця. Також виникають претензії домогосподарств до пенсійного фонду щодо змін в пенсійних правах у розмірі 3. Крім цього, пенсійний фонд або зменшує фінансові активи, або збільшує зобов'язання на 2,3, - показник, що відповідає наявному доходу, за вирахуванням елементу умовно нарахованих внесків від роботодавця.

4. ДОДАТКОВА ТАБЛИЦЯ ДЛЯ ПЕНСІЙНИХ ПРОГРАМ ЗА СОЦІАЛЬНИМ СТРАХУВАННЯМ

4.1 Схема додаткової таблиці

- 17.121 Додаткова таблиця (Таблиця 17.5) щодо пенсійних програм за соціальним страхуванням служить основою для складання та подання порівняного балансу, даних щодо операцій та інших потоків пенсійних прав всіх видів з точки зору боржника (пенсійного менеджера), а також кредитора (домогосподарства). У таблицю також включені дані щодо залишків та потоків, що повністю не включені на основних національних рахунках для певних пенсійних програм, як-от державні нефондовані програми з фіксованими компенсаційними виплатами, в яких уряд виконує роль пенсійного менеджера, та програми соціального пенсійного забезпечення.
- 17.122 В додаткову таблицю включається пенсійна частина соціального страхування виключно щодо пенсій по старості, включаючи пенсії, виплачені до настання звичайного пенсійного віку. Соціальна допомога, медичне страхування, страхування по догляду, спеціальна відпустка по хворобі та страхування у зв'язку з інвалідністю в цю таблицю не включаються. Також не включаються індивідуальні страхові поліси. Але на практиці може виявитися неможливим або дуже складним повністю відокремити непенсійні елементи соціального страхування. Елементи соціальної допомоги в межах пенсійних програм, як правило, програм, організованих як форма соціального страхування, не можуть бути відокремленими і тому відображаються в додатковій таблиці.
- 17.123 Права для уцілілих (наприклад, залежні подружжя, діти й сироти), а також допомога по інвалідності та неієздатності включаються до додаткової таблиці, коли вони є невід'ємною частиною пенсійної програми.
- 17.124 Всі елементи додаткової таблиці відображаються без відрахувань для цілей оподаткування, подальших соціальних внесків чи плати за обслуговування, пов'язаної з пенсійною програмою.

Таблиця 17.5: Додаткова таблиця для пенсійних програм за соціальним страхуванням

Відносини	№ рядка	Відображення	Основні національні рахунки						Не на основних національних рахунках		Разом пенсійні програми	Контрагенти: Пенсійні права домогосподарств-нерезидентів 4)
		Пенсійний менеджер	Нецентральні органи державного управління			Центральні органи державного управління						
		Програми з фіксованими внесками та інші 1) програми з нефіксованими внесками	Програми з фіксованими виплати	Разом	Програми з фіксованими внесками	Програми з фіксованими компенсаційними виплатами для працівників центральних органів державного управління 2)			Програми соціального пенсійного забезпечення			
						Віднесені до фінансових корпорацій	Віднесені до органів державного управління 3)	Віднесені до органів державного управління 3)				
		№ стовпця	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
		Баланс на початок звітної періоду										
	1	Пенсійні права										
		Зміни в пенсійних прав у зв'язку з операціями										
Z з 2.1 по 2.4	2	Збільшення пенсійних прав в зв'язку з соціальними внесками										
	2.1	Фактичні соціальні внески роботодавця										
	2.2	Вменені соціальні внески роботодавця										
	2.3	Фактичні соціальні внески домогосподарства										
	2.4	Надбавки до соціальних внесків домогосподарствам 5)										
	3	Інші (актуарні) зміни пенсійних прав в пенсійних програмах соціального забезпечення										
	4	Зниження пенсійних прав у зв'язку з виплатою пенсійної допомоги										
2 + 3 - 4	5	Зміни пенсійних прав у зв'язку з соціальними внесками та пенсійною допомогою										

[illegible]

		пенсійної програми										
		Зміни пенсійних прав у зв'язку з іншими потоками										
	8	Зміни в правах у зв'язку з переоцінкою б)										
	9	Зміни в правах у зв'язку з іншими змінами обсягу б)										
		Баланс на кінець звітного періоду										
1+ Z з 5 по 9	10	Пенсійні права										
		Пов'язані показники										
	11	Випуск продукції										

1) Інші програми з нефіксованими внесками, які часто називаються гібридні програми, мають і елемент фіксованих виплат, і елемент фіксованих внесків. 2) Програми, організовані органами державного управління для поточних та колишніх співробітників. 3) Це неавтономні програми з фіксованими виплатами, пенсійні права яких відображаються на основних національних рахунках. 4) Паралельні дані для домогосподарств-нерезидентів відображатимуться окремо тільки тоді, коли пенсійні відносини з рештою світу є значними. 5) Ці надбавки представляють собою доходи на претензії членів до пенсійних програм, як за рахунок інвестиційного доходу щодо активів програм з фіксованими внесками, так і для програм з фіксованими виплатами через коригування застосовної ставки дисконтування. 6) Для стовпців G і H необхідно надавати більш деталізований розподіл цих позицій, на основі розрахунків моделі, проведених для цих схем. Клітинки із позначкою I не застосовуються, клітини мають дані, що відрізняються від даних основних національних рахунків.

4.1.1 Колонки таблиці

17.125 Колонки таблиці відносяться до трьох різних груп різних пенсійних програм, а саме:

- (1) За типом запису до пенсійних програм, що повністю відображаються на основних національних рахунках (колонки з А по F) та програм, що відображаються тільки в додатковій таблиці (колонки G та H);
- (2) За видами пенсійних менеджерів до пенсійних програм нецентральных органів державного управління (колонки з А по C) та пенсійних програм центральних органів державного управління (колонки з D по H), пенсійні програми, включаючи соціальне забезпечення, що відноситься до центральних органів державного управління, відображаються в колонках D, F, G та H; та
- (3) За видами пенсійних програм до програм з фіксованими внесками (колонки A та D) і програм з фіксованими виплатами (колонка B та колонки з E по G).

17.126 Здебільшого, бенефіціарами пенсійних програм є домашні господарства-резиденти. У деяких країнах, кількість домогосподарств-нерезидентів, які отримують пенсії, може бути значною. У цьому випадку додається колонка J, щоб показати загальну кількість домогосподарств-нерезидентів.

17.127 Рішення щодо відображення пенсійних прав нефондованих пенсійних програм з фіксованими виплатами, пов'язаними з працевлаштування, в яких уряд виконує функцію пенсійного менеджера в рамках стандартних національних рахунків або тільки в додатковій таблиці, залежить від характеру програми з фіксованими виплатами. Керівним принципом для включення в національні рахунки є наближеність програми до національної пенсійної програми соціального забезпечення.

17.128 В ЄС існує велика кількість програм. Тому включення всіх програм призведе до суперечностей в обліку. Отже права нефондованих програм з фіксованими виплатами, пов'язаних з працевлаштуванням, в яких уряд виконує функцію пенсійного менеджера, відображаються тільки в додатковій таблиці. Це впливає на метод розрахунку на основних національних рахунків вменених соціальних внесків роботодавця для цих програм.

17.129 Надалі пенсійні програми поділяються залежно від пенсійного менеджера на державних та недержавних пенсійних менеджерів. Визначення пенсійного менеджера описане в 17.75.

17.130 Деякі пенсійні програми роботодавців мають змішане членство, наприклад, вони включають як державних службовців, так і працівників державних корпорацій, а багато пенсійних програм заморозили членство учасників, які перейшли до інших роботодавців. Програма, що має незначну частку недержавних працівників, не заважає відносити програму до програм, що мають державного пенсійного менеджера.

17.131 Фондовані програми з фіксованими виплатами центральних органів державного управління для своїх співробітників показані в колонках E і F. В колонці E показана програма, що управляється корпорацією пенсійного фонду або страховою компанією. В колонці F показані програми, що управляються центральними органами загального управління. Програми уряду для власних працівників, в яких пенсійні права не відображаються на основних національних рахунках, відображені в колонці G. Тому сума колонок D, E, F і G показує загальну відповідальність уряду за пенсійними правами для своїх співробітників.

17.132 Пенсійні програми поділяються за типом програми на пенсійні програми з фіксованими внесками (колонки А і D) та пенсійні програми з фіксованими виплатами (колонки В, Е, F і G). Колонка Н відноситься до програм соціального пенсійного забезпечення.

4.1.2 Рядки таблиці

17.133 Рядки таблиці відносяться до залишків балансу, операцій та інших потоків, пов'язаних з пенсійними правами програм, включених до додаткової таблиці і вони відображаються в Таблиці 17.7 окремо. Між залишками пенсійних прав на початок звітного періоду таких програм та залишками пенсійних прав на кінець звітного періоду здійснюється звірка, що враховує всі операції та інші потоки протягом періоду. Для програм, що відображаються в колонках G і H, залишки пенсійних прав не відображаються на основних національних рахунках, але багато операцій відображається на основних національних рахунках.

Таблиця 17.7: Рядки додаткової таблиці для пенсійних програм за соціальним страхуванням

№ рядка	
	Баланс на початок звітного періоду
1	Пенсійні права
	Зміни пенсійних прав в результаті операцій
2	Збільшення пенсійних прав в результаті соціальних внесків
2.1	Фактичні соціальні внески роботодавця
2.2	Вменені соціальні внески роботодавця
2.3	Фактичні соціальні внески домогосподарств
2.4	Надбавки до соціальних внесків домогосподарств ¹
3	Інші (актуарні) збільшення пенсійних прав в програмах соціального пенсійного забезпечення
4	Зменшення пенсійних прав в результаті виплати пенсій
5	Зміни пенсійних прав у зв'язку з соціальними внесками та пенсійною допомогою
6	Перекази пенсійних прав між програмами
7	Зміни пенсійних прав в результаті реформ пенсійних програм
	Зміни пенсійних прав в результаті інших економічних потоків
8	Зміни в правах у зв'язку з переоцінкою ¹
9	Зміни в правах через інші зміни в обсязі ²⁾
	Баланс на кінець звітного періоду
10	Пенсійні права
	Пов'язані показники
11	Випуск продукції

1. Ці надбавки представляють собою доходи на вимоги учасників до пенсійних програм, як за рахунок інвестиційного доходу від активів програм з фіксованими внесками, так і для програм з фіксованими виплатами через зменшення коефіцієнту дисконтування, що

2. Для колонок G і H необхідно надавати більш докладний поділ цих залишків на основі моделей розрахунків, що застосовуються для цих програм (див. пункти з 17.158 по 17.160)¹

застосовується.

4.1.2.1 Баланси на початок та кінець звітного періоду

17.134 В рядку 1 відображені залишки пенсійних прав на початок звітного періоду, які в точності дорівнюють залишкам на кінець попереднього звітного періоду. В рядку 10 відображені відповідні залишки пенсійних прав на кінець звітного періоду.

4.1.2.2 Зміни пенсійних прав в результаті операцій

17.135 Фактичні соціальні внески роботодавців та працівників відображаються в рядках 2.1 та 2.3 та в основних національних рахунках. У випадку деяких пенсійних програм, а саме, у випадку пенсійних програм соціального забезпечення, необхідно розрізняти фактичні соціальні внески, пов'язані з пенсіями від соціальних внесків, що стосуються інших соціальних ризиків, таких як безробіття.

17.136 Для пенсійних програм з фіксованими виплатами вменені соціальні внески роботодавців, як правило, вимірюється як балансуюча стаття: будь-які зміни прав протягом року, що не включаються до інших рядків таблиці, відображаються в рядку 2.2. Цей рядок включає «ефект досвіду», згідно якого спостережуваний результат припущень щодо моделювання пенсій (темпи зростання заробітної плати, рівень інфляції, облікова ставка) відрізняється від передбачуваних рівнів. Для програм з фіксованими внесками в цих рядках відображені нулі.

17.137 В рядку 2.4 відображений дохід від власності, зароблений чи умовно нарахований щодо програм, який проходить через сектор домашніх господарств чи сектор решти світу. Слід зазначити, що для всіх програм з фіксованими виплатами, включаючи соціальне забезпечення (фінансоване чи нефінансоване), цей дохід від власності дорівнює коригуванню ставки дисконтування. Іншими словами, сума дорівнює ставці дисконтування, помноженій на пенсійні права на початок звітного періоду.

17.138 Деякі записи в рядках колонок G і H, зокрема, фактичні внески, що здійснюються працівниками, з'являються в основних національних рахунках, незважаючи на те, що права та зміни прав не відображатимуться в них. Інші записи в колонках G і H, що показуються тільки в додатковій таблиці, зафарбовані в таблиці і описані нижче.

17.139 Вменені внески роботодавців щодо тих програм уряду, щодо яких права відображаються в колонці G, а не в основних національних рахунках, потребує окремого розгляду. На основних національних рахунках умовно нараховані внески повинні визначатися на основі актуарних розрахунків. Тільки в тих випадках, коли актуарні розрахунки не можуть мати достатнього ступеню надійності, можливі два інших підходи оцінки вменених пенсійних внесків державних роботодавців таким чином:

- (1) на основі розумного відсотку від заробітної плати, що виплачується поточним працівникам або
- (2) в розмірі різниці між кредиторською заборгованістю щодо поточних виплат та кредиторською заборгованістю щодо фактичних внесків (як працівниками так і державними роботодавцями).

Статті надбавок до соціальних внесків домогосподарств та інші зміни прав відображаються на тій же основі, що й приватні програми.

- 17.140 Стаття, що розраховується на тій же основі актуарних розрахунків, відображається в рядку 3 як «інші (актуарні) накопичення пенсійних прав до фондів соціального забезпечення». В цьому і полягає різниця від вменених соціальних внесків роботодавців.
- 17.141 Враховуючи те, що додаткова таблиця надає повну деталізацію змін пенсійних прав протягом звітного періоду, необхідно додати спеціальний рядок на випадок, якщо фактичні соціальні внески до пенсійної програми соціального забезпечення розраховані не актуарно, а, отже, нараховується умовний внесок, що не є обов'язком будь-якого роботодавця. Такі умовні операції пенсійних програм соціального забезпечення відображаються в рядку 3 як інше актуарне збільшення пенсійних прав в пенсійних програмах соціального забезпечення. Записи в цьому ряду можуть мати позитивне чи негативне значення: негативні значення виникатимуть щодо пенсійних програм соціального забезпечення, в яких ставка дисконтування вище внутрішньої норми прибутку програми. Внутрішня норма прибутку пенсійної програми - це ставка дисконтування що урівнює фактично сплачені внески з дисконтованою вартістю пенсійних прав, що нараховуються за рахунок внесків. Негативні записи виникатимуть, наприклад, у випадку перевищення внесків над актуарним рівнем, необхідним для фінансування короткострокового дефіциту готівки.
- 17.142 Рядок 3 не представляє перекази готівки від податкових надходжень, і відображатиметься на стандартних рахунках як поточні перекази між державними одиницями, якщо вони не мають ніякого впливу на пенсійні права. У деяких країнах ЄС уряди роблять перекази до пенсійних програм, які дають приріст пенсійних прав (наприклад, якщо перекази здійснюються для конкретних соціальних груп, які не в змозі робити безпосередні внески), що означатиме, що суми повинні неявно включатися до значення рядка, розрахованого за допомогою різниці.
- 17.143 Відмінності, що трапляються в звітному періоді між розрахованим і фактичним зростанням заробітної плати (тобто зростання заробітної плати є частиною «ефекту досвіду» або «актуарного ефекту» при моделюванні) повинні бути відображені в операціях (вменені соціальні внески роботодавців), разом зі всім іншим ефектом досвіду.
- 17.144 До рядка 3 включається весь «ефект досвіду», який спостерігався щодо пенсійних програм соціального забезпечення, в якій спостережуваний результат припущень щодо моделювання пенсій (зростання заробітної плати, рівень інфляції, облікова ставка) відрізнявся від розрахованих рівнів в будь-якому році.
- 17.145 В рядку 4 відображаються пенсійні виплати, сплачені протягом звітного періоду. Виплати пенсій мають ефект «погашення» щодо деяких з пенсійних прав, включених до залишків на початок звітного періоду в рядку 1.
- 17.146 В рядку 5 представлені зміни пенсійних прав в результаті внесків та виплат. Це рядок 2 плюс рядок 3 за вирахуванням рядку 4. Ця балансує стаття, що вимірюється на основі рахунків нефінансових операцій, дорівнює статті, що вимірюється на основі рахунків фінансових операцій.
- 17.147 Однією з характерних рис зміни пенсійного середовища є збільшення можливості отримати «портативні пенсії», за якими особа, що переходить з однієї роботи на іншу, може переказати пенсійне право, що знаходилося у колишнього роботодавця, своєму новому роботодавцеві. Коли це відбувається, пенсійні права відповідних домогосподарств, залишаються без змін, але при цьому виникає операцій між двома пенсійними програмами, оскільки нова програма приймає зобов'язання

колишньої програми. Крім того, виникатиме еквівалентна операція щодо деяких активів для відповідності цим зобов'язанням.

- 17.148 Якщо держава бере на себе відповідальність за пенсійне забезпечення для працівників неурядових одиниць через явну операцію, будь-які платежі неурядовою одиницею повинні відображатися як передплачені соціальні внески (F.89). Щодо цього типу механізму див. подальшу дискусію в пунктах з 20.276 по 20.278.
- 17.149 Коли одна одиниця бере на себе відповідальність за пенсійні права іншої одиниці, в рядку 6 відображаються дві операції. По-перше, відбувається переказ пенсійних прав від першої пенсійної програми до нової пенсійної програми. По-друге, також може бути переказ готівки чи інших фінансових активів як компенсація нової пенсійної програми. Вартість переказу фінансових активів не обов'язково має дорівнювати вартості переданих пенсійних прав. У цьому випадку потрібний третій запис на рахунках операцій з переказами капіталу для правильного відображення змін чистої вартості активів відповідних двох одиниць.
- 17.150 Роботодавці все частіше здійснюють реформи щодо пенсійних програм, якими вони керують, у відповідь на демографічні та інші фактори. Реформи можуть приймати форму зміни формули виплат, зміни пенсійного віку, або зміни інших резервів програми.
- 17.151 Тільки прийняті пенсійні реформи призводять до записів на національних рахунках в оцінках пенсійних прав в році прийняття рішення та в подальших спостережуваних потоках. Заява роботодавця про свій намір провести пенсійну реформу не є достатньою підставою для відображення наслідків реформ в даних національних рахунків.
- 17.152 Для деяких реформ роботодавець може залишити законні права діючих учасників недоторканими і для майбутнього придбання додаткових прав застосовувати тільки механізми, що піддалися реформуванню. В такому випадку негайний вплив на поточні пенсійні виплати буде відсутній. Вплив можна буде спостерігати в майбутніх показниках пенсійних виплат відповідно до методу поточного нарахування.
- 17.153 Проте в деяких випадках роботодавець може прийняти рішення здійснити реформи, що впливатимуть на права, нараховані на поточний момент щодо діючих учасників: наприклад, загальне підвищення пенсійного віку для всіх учасників. Такі типи реформ призводять до зміни пенсійних прав протягом року, в якому вони прийняті. Такі наслідки треба відображати у вигляді потоку. Сума може бути дуже великою, оскільки вона впливатиме на поточні та майбутні пенсійні виплати, а отже і на всі залишки наявних прав.
- 17.154 Зміни пенсійних прав відображаються за допомогою наступних операцій:
- a) Якщо права пенсійної програми включені до основних національних рахунків, а роботодавець зобов'язується змінити умови пенсійних прав шляхом переговорів з постраждалим співробітником, така зміна відображається як операція на основних національних рахунках (в рамках вменених соціальних внесків роботодавця);
 - b) Якщо права пенсійної програми не включені до основних національних рахунків, а роботодавець зобов'язується змінити умови пенсійних прав шляхом переговорів з постраждалим співробітником, така зміна відображається як операція в додатковій таблиці;
 - c) Що стосується соціального забезпечення, то, якщо зміни пенсійних прав узгоджені з законодавчою владою, вони відображаються в додатковій таблиці так, як ніби щодо них виникла домовленість.

- 17.155 Зміни пенсійних прав, що нараховуються без домовленостей, відображаються як інші зміни обсягу активів.
- 17.156 Зміни прав, нарахованих до поточного моменту, в результаті надання послуг в минулому, відображаються як переказ капіталу.
- 17.157 В рядку 7 відображається вплив структур пенсійної програми на права, що відносяться до послуг, наданих в минулому.
- 4.1.2.3 Зміни пенсійних прав в результаті інших економічних потоків
- 17.158 В рядках 8 і 9 відображаються інші потоки у вигляді переоцінок та інших змін обсягів, пов'язаних з соціальними програмами в сфері соціального страхування. В Таблиці 17.8 відображаються інші потоки, розділені на переоцінки та інші зміни обсягу.
- 17.159 Переоцінки виникають в результаті змін основних припущень моделі актуарних розрахунків. В ці припущення входять: ставка дисконтування, розмір заробітної плати та рівень інфляції. Ефект досвіду не включається в цю статтю, оскільки його не можливо визначити окремо. Інші зміни в актуарних розрахунках, швидше за все, відображатимуться у складі інших змін в обсязі активів. Вплив зміни цін у зв'язку з інвестуванням прав, відображається як переоцінки, що містяться на рахунку переоцінки.
- 17.160 При зміні демографічних припущень, що використовуються в актуарних розрахунках, вони відображаються як інші зміни в обсязі активів.

Таблиця 17.8: Інші потоки у вигляді переоцінок та інші зміни в обсязі активів

Переоцінки

- Зміни розрахованої ставки дисконтування
- Зміни розрахованих змін розміру заробітної плати
- Зміни розрахованих змін ціни

Інші зміни в обсязі активів

- Зміни у демографічних припущеннях
- Інші зміни в обсязі активів

4.1.2.4 Пов'язані показники

- 17.161 Фінансові послуги, що надаються всіма пенсійними програмами, відображаються як оплата учасників програмами, а отже витрати пенсійної програми не відображаються як проміжне споживання роботодавця, що управляє програмою. На Графіку 17.1 фінансові послуги показані окремо від соціальних внесків. Подання фінансових послуг в такому вигляді означає, що дані, відображені як внески, отримані працівниками від своїх роботодавців, такі ж самі що і дані для

частини внесків, що сплачуються співробітниками на користь пенсійної програми. Крім того, не потрібно показувати, до якого елементу соціальних внесків входить оплата за послугу. Це надбавка до внесків домогосподарств для програми з фіксованими внесками та внески роботодавців та домогосподарств в програму з фіксованим виплатами.

Оскільки випуск продукції відображається для всіх пенсійних програм роботодавців, який є споживанням учасників програми, в рядку 11 відображається випуск продукції за типом програми.

Графік 17.1: Пенсійні права та їх зміни

	Внески (фактичні, умовні (у тому числі: дохід від власності) (рядки 2 і 3)	Пенсійні виплати (рядок 4)	Пенсійні допомоги на кінець періоду (рядок 10)
	Інші економічні потоки (переоцінка, інші зміни в обов'язі) (рядки 8 і 9)	Фінансові послуги Зміни в пенсійних правах (в результаті операцій та інших економічних потоків)	
Пенсійні права на початок періоду (рядок 1)			
Залишки на момент t_0	Операції та інші потоки між t_0 та t_1		Залишки на момент t_1

Ця діаграма приведена суто для ілюстративних цілей і розмір різних клітинок не пов'язаний з певним змістом.

4.2 Актуарні припущення

4.2.1 Нараховані поточні права

4.2.2

17.162 Пенсійні права на національних рахунках оцінюються на валовій основі. Для складення будь-яких видів прав не враховуються ніякі активи чи накопичені соціальні внески. Включаються тільки пенсійні права в результаті фактичних та майбутніх пенсійних виплат.

17.163 Концепція поточної нарахованої заборгованості відповідає цілям національних рахунків. Вона включає в себе поточну вартість пенсійних прав, що виникають з пенсійних прав, які вже нараховані. Наприклад, сюди відносяться пенсійні права, нараховані нинішніми співробітниками, у

тому числі відкладені пенсійні права і залишкові пенсійні права існуючих пенсіонерів.

- 17.164 Як і для всіх даних національних рахунків, дані вимірюються за фактом, так як вони включають в себе тільки поточні значення прав, які впливають з нарахованих пенсійних прав на дату складання балансу. Цей метод заснований на спостережуваних минулих подіях і операціях, як-от членство в пенсійній програмі і сплачені внески.

Однак ці фактичні показники також спираються на ряд припущень в процесі моделювання. Здійснюються оцінки ймовірності смерті поточних вкладників чи втрати працездатності до досягнення пенсійного віку. Ці показники також відображають майбутні зміни в потоках платежів в результаті законодавчих актів, прийнятих до року, за який розраховуються пенсійні права. Нарешті, для цього методу потрібні важливі припущення щодо майбутніх подій, зокрема у відношенні ставки дисконтування майбутніх пенсійних виплат.

4.2.3 Ставка дисконтування

- 17.165 Ставка дисконтування, що застосовується для оцінок майбутніх пенсійних виплат для нарахованих поточних прав є одним з найбільш важливих припущень при моделюванні пенсійних програм, оскільки її вплив, що накопичується впродовж багатьох десятиліть може бути дуже великим. Ставка дисконтування з обраного підходу може змінюватися з плином часу, що може призвести до переоцінки на рахунках.
- 17.166 Ставку дисконтування можна розглядати як еквівалент очікуваної безризикової ставки прибутковості щодо активів, що перебувають у пенсійній програмі. Що стосується пенсійних прав, що підлягають виплаті в майбутньому, облікову ставку можна також розглядати як вартість капіталу в тому сенсі, що майбутні платежі повинні будуть фінансуватися урядом із звичайних джерел:

- a) Чисті придбання зобов'язань, таких як кредити та боргові цінні папери;
- b) Чиста виручка від продажу активів, а також
- c) Державні доходи.

Ставка дисконтування може бути отримана з цих витрат на фінансування.

- 17.167 Ставка дисконтування для пенсійних програм, в яких уряд виконує функцію пенсійного менеджера - це доход на облігації державних органів центрального управління чи, у виняткових випадках, високоякісні корпоративні облігації. Залишок терміну до погашення облігацій має такі ж терміни, що і пенсійні права. Рекомендується використовувати ставки дисконтування на основі тривалих термінів, які складають 10 років чи більше. Для вирівнювання часових рядів ставки дисконтування в середньому можна застосовувати декілька років, які прив'язані до тривалості економічного циклу. «Високоякісні облігації» - це облігації з рейтингом «АА» або іншим еквівалентним рейтингом. Доходність високоякісних корпоративних облігацій можна використовувати тільки для загальних ринків.
- 17.168 Для всіх пенсійних програм, в яких уряд є пенсійним менеджером, має використовуватися однакова ставка дисконтування (у тому числі соціального пенсійного забезпечення) незалежно від рівня уряду, оскільки бажаний результат повинен наближатися до безризикової прибутковості.

4.2.4 Зростання заробітної плати

- 17.169 Пенсійні програми з фіксованим виплатами часто для визначення розміру пенсій застосовують до зарплати учасників певну формулу: остаточно заробітна плата, середня кількість років або доходи протягом періоду зайнятості, тощо. На остаточно суму виплачуваної пенсії впливає середнє зростання зарплат учасників, зокрема, через просування по службі та кар'єрне зростання.
- 17.170 Тому доцільно розглянути припущення, які робляться щодо майбутніх змін заробітної плати. Передбачувані довгострокові зміни заробітної плати відповідатимуть ставці дисконтування, що спостерігається. В довгостроковій перспективі обидві змінні є взаємозалежними.
- 17.171 В бухгалтерському обліку використовуються два актуарних методи оцінки впливу збільшення заробітної плати. За методом нарахування пенсійних зобов'язань (НПЗ) відображаються тільки виплати, фактично нарахувані по сьогоднішній день. Він дає суму, яку б працівник міг би забрати, якщо б він залишив фірму завтра, яка може бути основою оцінки чистої вартості активів особи, наприклад, у випадку розлучення.
- 17.172 Прогнозовані зобов'язання щодо виплат (ПЗВ) - це більш обачна міра того, якого значення може набути можливий обсяг прав. Для фізичних осіб в ПЗВ робиться припущення щодо кількості майбутніх підвищень, які особа зможе отримати і відповідно до цього розраховується його остаточно розмір заробітної плати. Якщо він фактично відпрацював тільки 20 з очікуваних 40 років, то його заробітна плата ділиться навпіл і його пенсійні права розраховуються, виходячи з припущення, що це сума його нинішньої зарплати. За методом НПЗ виплати особи збільшуються при чергових підвищеннях, а за методом ПЗВ нарахування поступово збільшуються з плином часу. Для фізичних осіб суми за ПЗВ завжди вищі від сум за НПЗ до моменту виходу на пенсію - в цей момент НПЗ наздоганяє ПЗВ.
- 17.173 Вплив підвищення заробітної плати необхідно відображати в операціях, оскільки підвищення заробітної плати - це свідоме економічне рішення, прийняте роботодавцем. Більше того, підходи НПЗ та ПЗВ у довгостроковій перспективі призводять до відображення однакових операцій, навіть якщо час цих операцій відрізнятиметься залежно від демографічних особливостей програми.
- 17.174 Зміни в припущеннях майбутніх змін заробітної плати, які, як правило, здійснюються раз на кілька років в результаті розгляду припущень щодо моделювання пенсій чи в результаті значних реструктуризаційних змін робочої сили, відображаються як інші потоки (переоцінки).
- 17.175 Кількість можливих варіантів застосування методів НПЗ та ПЗВ можна спостерігати на практиці, залежно від відображення наслідків цін та заробітної плати.
- 17.176 Одним з важливих чинників є порядок застосування домовленостей щодо індексації для пенсійних виплат, згідно яких пенсійні виплати мають збільшуватися залежно від зростання номінальної заробітної плати після виходу на пенсію.
- 17.177 Враховуючи важливість наслідків заробітної плати, рекомендується при виборі методу НПЗ чи ПЗВ керуватися відповідною формулою для розрахунку виплат, що використовується в пенсійній програмі. Якщо ця формула явно чи неявно включає чинник підвищення заробітної плати (до або після виходу на пенсію), то використовується метод ПЗВ. У разі відсутності такого чинника, використовується метод НПЗ.

4.2.4 Демографічні припущення

- 17.178 На майбутні пенсійні виплати можуть впливати демографічні особливості щодо балансу віку і статі учасників та тривалість їх життя. Для моделювання пенсійних програм та програм страхування життя розроблені демографічні таблиці.

- 17.179 Для пенсійних програм, пов'язаних з працевлаштуванням, членство в програмі чітко визначене і тому дані повинні бути наявні. Для програм соціального забезпечення, у разі відсутності спеціальних даних щодо членства в програмах соціального забезпечення, використовуються загальні дані по населенню.
- 17.180 При використанні таблиць тривалості життя, відомих як таблиці смертності, віддається перевага таблицям, в яких міститься конкретна інформація щодо статі і груп працівників. Група учасників, що отримує пенсію по інвалідності, якщо це можливо, повинна бути змодельована за допомогою різних припущень щодо довголіття.
- 17.181 Припущення щодо довголіття мають включати в себе фактор збільшення тривалості життя з плином часу.
- 17.182 При моделюванні пенсійних програм можуть використовуватися демографічні припущення, крім довговічності, наприклад рівень майбутньої народжуваності, економічна активність та рівень міграції в разі, якщо пенсійні виплати чи формула індексації ґрунтуються на «коефіцієнті демографічного навантаження» або іншому подібному підході.
- 17.183 Якщо достроковий вихід на пенсію в межах програми є актуарно нейтральним, моделювання залишається незмінним. Неактуарні нейтральні дострокові виходи на пенсію мають певні наслідки, і такі випадки є доволі поширеними, враховуючи те, яким чином різні процентні ставки, як правило, застосовуються щодо дострокового виходу на пенсію. Таким чином, належне моделювання поведінки раннього виходу на пенсію відіграє важливу роль, особливо там, де в результаті реформ підвищується майбутній пенсійний вік.

РОЗДІЛ 18: РАХУНКИ РЕШТИ СВІТУ

Вступ

18.01

18.02

На рахунках резидентних інституційних секторів відображається економічна діяльність: виробництво, утворення, розподіл і перерозподіл доходів, споживання і накопичення активів і зобов'язань. На цих рахунках відображаються операції щодо одиниць-резидентів, та операції одиниць-резидентів з одиницями-нерезидентами, які складають решту світу.

ЄСР являється закритою системою, оскільки кожна операція відображається на рахунках як використання та одночасно як ресурс. Для одиниць-резидентів це дає можливість скласти узгоджену низку рахунків, а вся економічна діяльність кожної інституційної одиниці включається до послідовності рахунків. Це не вірно для одиниць-нерезидентів. Одиниці-нерезиденти можна спостерігати тільки через їх взаємодію з одиницями-резидентами вимірюваної економіки, і тому можна відобразити тільки їх операції з одиницями-резидентами. Це робиться шляхом створення сектора, що називається «решта світу» та складання спеціального набору рахунків з обмеженою кількістю записів, на яких для одиниць-нерезидентів відображаються тільки операції з одиницями-резидентами.

18.03

Послідовність рахунків для сектору решти світу виглядає наступним чином:

- a) Зовнішній рахунок товарів і послуг (V.I), до якого включаються імпорт та експорт товарів і послуг.
- b) Зовнішній рахунок первинних і вторинних доходів (V.II), до якого включаються оплата праці працівників, майно та інвестиційний дохід, а також поточні перекази, як-от персональні перекази (в тому числі грошові перекази трудових мігрантів) та міжнародна допомога.
- c) Зовнішні рахунки нагромадження (V.III) складаються з
 - i) Рахунок операцій з капіталом (V.III.1), на якому відображаються перекази капіталу, а також придбання за вирахуванням вибуття невикористаних нефінансових активів;
 - ii) Рахунок фінансових операцій (V.III.2), на якому відображаються операції з фінансовими активами і зобов'язаннями
 - iii) Рахунок інших змін обсягу активів (V.III.3.1), на якому відображаються безоплатні вилучення тощо.
 - iv) Рахунок переоцінки (V.III.3.2), на якому відображаються номінальні доходи і збитки від зміни вартості, та
- d) Рахунок зовнішніх активів і зобов'язань (V.IV) представляє балансові залишки на початок і кінець звітної періоду, а також зміни вартості цих активів та зобов'язань, між залишками на початок звітної періоду та кінець звітної періоду.

Повна послідовність показана в Главі 8, а номери рахунків в дужках вище відносяться до номерів рахунків в цій главі.

- 18.4 Оскільки рахунки складаються з точки зору сектору решти світу, імпорт у вітчизняну економіку відображається як ресурс, а експорт з вітчизняної економіки - як використання на зовнішньому рахунку товарів і послуг. Подібне коригування відображається і на рахунках решти світу. Якщо залишок позитивний, то для решти світу виникає надлишок, а для вітчизняної економіки в цілому - дефіцит. Аналогічним чином, негативне сальдо вказує на дефіцит для решти світу та надлишок для вітчизняної економіки. Фінансовий актив, що утримується рештою світу, є зобов'язанням вітчизняної економіки, а зобов'язання решти світу - це актив вітчизняної економіки.
- 18.5 Стандартну основу для статистичних даних щодо операцій та позицій між економікою та рештою світу викладено в Платіжному балансі та Керівництві щодо міжнародних інвестиційних позицій 2008 року (шосте видання) (ВРМ6). Це керівництво гармонізоване з Системою національних рахунків 2008 і встановлює взаємодію між національною економікою та рештою світу за допомогою низки рахунків та балансів, що надають інформацію по-іншому. У цій главі викладено рахунки ЄСР 2010 для сектору решти світу, а також їх взаємодії з міжнародними рахунками ВРМ6.

Економічна територія

- 18.6 Найбільш часто використовуваною концепцією економічної території - це область під фактичним економічним управлінням одного уряду. Проте, можуть використовуватися валютні та економічні союзи, регіони чи світ у цілому, оскільки вони також можуть бути в центрі уваги макроекономічної політики чи аналізу. Повне визначення дане в главі 2 (пункти з 2.04 по 2.06)
- 18.7 Визначення того, чи є юридична особа резидентом в даній економічній території ґрунтується на двох етапах:
- (1) Чи відповідає особа визначенню інституційної одиниці, і, якщо так то;
 - (2) Необхідно виконати критерії, викладені у главі 2 щодо визначення «резиденства».

Резиденство

- 18.8 Резиденством будь-якої інституційної одиниці є економічна територія, з якою вона має сильні зв'язки, що є центром її переважаючого економічного інтересу. Ці поняття однакові в ЄСР, СНР і ВРМ6. Введення терміну «центр переважаючого економічного інтересу» не означає, що особи з істотними операціями на двох або декількох територіях більше не потрібно розділяти (див. пункт 18.12) або що потрібно нехтувати інституційними одиницями без істотної фізичної присутності (див. пункти 18.10 та 18.15). В цілому концепція резиденства для домашніх господарств,

підприємств та інших організацій повністю описана в Главі 2.

Інституційні одиниці

- 18.9 Поняття «інституційна одиниця» однокове для ЄСР, СГНР та Шостого керівництва для платіжного балансу (ВРМ6). Загальне визначення наводиться в Главі 2 в пунктах з 2.12 по 2.16. У зв'язку з акцентом на національній економіці існують спеціальні процедури для одиниць в умовах транскордонних операцій. У деяких випадках юридичні особи об'єднуються в одну інституційну одиницю, якщо вони знаходяться в тій же економіці, але не об'єднуються, якщо вони знаходяться в різних країнах. Крім того, одна особу можна поділити, якщо вона має істотні операції у двох або більше країнах. У результаті цих процедур, резиденство відповідних одиниць стає більш чітким, а концепція економічної території посилюється.
- 18.10 Зазвичай корпорації та уряди використовують підприємства спеціального призначення (ПСП) для залучення фінансування. Якщо ПСП є резидентом тієї ж країни, що й його материнська компанія, то відображення є простим. Зазвичай ПСП не матиме ніяких ознак, які б його відокремлювали від його материнської компанії, а активи та зобов'язання, що виникли у ПСП відображатимуться на рахунках материнської корпорації. Якщо ПСП є нерезидентом, критерій резиденства щодо сектору решти світу вимагає визнання окремої особи. У цьому випадку, всі активи і зобов'язання, що виникли у ПСП, відображаються в секторі решти світу, а не в секторі вітчизняної економіки. Порядок обліку ПСП-нерезидентів, що належать центральним органам державного управління, визначений в пункті 2.14.
- 18.11 Всі члени домогосподарства мають бути резидентами однієї економіки. Якщо фізична особа є резидентом, країни, що відрізняється від країни проживання інших учасників домогосподарства, ця особа не визнається членом цього домогосподарства, навіть якщо вони матимуть спільні доходи і витрати, або матимуть спільні активи.

Філії, що використовуються на міжнародних рахунках платіжного балансу

- 18.12 Філією є неакціонерне підприємство, яке належить одиниці-нерезиденту, яка називається материнська компанія. Вона розглядається як резидент та квазі-корпорація на території, де вона знаходиться. При визначенні галузей у якості окремих інституційних одиниць потрібні ознаки істотних операцій, які можуть бути відокремлені від решти особи. Філія визнається в наступних випадках:
- a) Для філії існує повний набір рахунків, включаючи бухгалтерський баланс, або
 - b) З економічної і з юридичної точки зору можливо обґрунтовано скласти такі рахунки у разі необхідності. Наявність окремих записів вказує на існування реальної одиниці і тому є сенс для нього скласти статистичні дані.
- Крім того, як правило, також присутні один або більше таких факторів:
- (1) Філія здійснює або має намір здійснювати виробництво в значних масштабах, яке знаходиться на території, що відрізняється від території її головного офісу, протягом одного року або більше:
 - i) Якщо процес виробництва передбачає фізичну присутність, то операції повинні бути фізично розташованими на цій території;
 - ii) Якщо виробництво не вимагає фізичної присутності, наприклад, в деяких випадках банківської справи, страхування, інших фінансових послуг, володіння патентами, торговими марками або авторськими правами, перепродажу і «віртуального виробництва», то операції повинні визнаватися як такі, що знаходяться на території, у зв'язку з реєстрацією чи юридичної адреси таких операцій на цій території;

- (2) Філія вважається суб'єктом оподаткування на доходи (у разі його наявності) тієї економіки, в якій вона розташована, навіть якщо вона має пільговий статус щодо оподаткування.
- 18.13 Визначення філій має певні наслідки для статистичної звітності як для материнської компанії, так і для філії. Операції філії виключаються з інституційної одиниці її головного офісу і в обох економіках необхідно здійснити послідовне розмежування материнської компанії та філії. Філію можна ідентифікувати за проектами будівництва чи мобільними операціями, як-от транспортні послуги, рибальство або консалтинг. Однак, якщо операції не є достатньо значущими для визначення філії, вони розглядаються як експорт товарів або послуг від головного офісу.
- 18.14 У деяких випадках достатнім доказом резиденства для встановлення статусу квазі-корпорації є наявність попередніх операцій, пов'язаних з майбутнім проектом прямих інвестицій до моменту реєстрації. Наприклад, ліцензії та юридичні витрати проекту відображаються як витрати квазікорпорацій і є частиною прямих інвестицій в цю одиницю, а не продажем ліцензій на користь нерезидентів чи експортом послуг головному офісу.

Умовні одиниці-резиденти

- 18.15 Якщо земельна ділянка, що розташована на певній території, належить нерезиденту, для статистичних цілей у якості власника землі визнається умовна одиниця, яка розглядається в якості резидента. Така умовна одиниця-резидент є квазі-корпорацією. Порядок відображення умовних одиниць-резидентів також застосовується до відповідних будинків, споруд та інших поліпшень цієї землі, договорів оренди землі протягом тривалого часу і прав власності на природні ресурси, крім землі. У результаті такого обліку такий нерезидент розглядається як власник умовної одиниці-резидента, а не прямим власником землі, отже у нерезидента виникатиме зобов'язання щодо власного капіталу, але при цьому земля та інші природні ресурси є завжди активами економіки, в якій вони розташовані. Зазвичай умовна одиниця-резидент надає послуги своєму власникові, наприклад, послуги розміщення у випадку будинків для відпочинку.
- 18.16 Загалом, якщо одиниця-нерезидент має договір довгострокової оренди на такі нерухомі активи, як будівлі, це пов'язано з тим, що вона займається виробництвом в економіці, де вона знаходиться. Якщо з якої-небудь причини пов'язана виробнича діяльність відсутня також створюється умовна одиниця-резидент для включення такої оренди. Тому одиниця-нерезидент розглядається як власник умовної одиниці-резидента, а не будинку, який належить до економіки, в якій він знаходиться.

Підприємства з декількома територіями розташування

- 18.17 Кілька підприємств здійснюють безперебійну роботу на території більше ніж однієї економічної території, як правило, для здійснення транскордонної діяльності, як-от авіакомпанії,

судноплавні лінії, гідроелектричні мережі на прикордонних річках, трубопроводи, мости, тунелі і підводні кабелі. В такому випадку необхідне визначення окремих філій, за винятком випадку, коли особа управляється як єдиний вид діяльності, що не має окремих рахунків чи керівних функцій для кожної з територій, на яких вона здійснює свою діяльність. У таких випадках, у зв'язку з переважаючим акцентом на даних для кожної економіки, необхідно розділити операції між економіками. Операції потім пропорційно розподіляються відповідно до певного показника підприємства, що відбиває пропорції діяльності підприємства на кожній з територій. Пропорційний розподіл може також застосовуватися і до підприємств, що здійснюють свою діяльність в зонах, що знаходяться під спільним управлінням двох чи більше урядів.

18.18 Для цілей складання рахунків Європейського союзу рахунки решти світу (S.2) поділяються на:

Держави-члени та інститути й органи Європейського Союзу (S.21)

Держави-члени Європейського Союзу (S.211)

Держави-члени зони євро (S.2111)

Держави-члени за межами зони євро (S.2112)

Інститути й органи Європейського Союзу (S.212)

Європейський центральний банк (ЄЦБ) (S.2121)

Європейські інститути й органи, крім ЄЦБ (S.2122)

Країни, що не є членами, та міжнародні організації, що не є резидентами ЄС (S.22)

18.19 Для цілей складання рахунків зони євро, вищезазначені галузі можуть бути згруповані таким чином:

Держави-члени зони євро і Європейський центральний банк ($S.2I = S.2111 + S.2121$)

Країни і міжнародні організації, які не є резидентами країн зони євро ($S.2X = S.2112 + S.2122 + S.22$)
Опис Європейських рахунків наданий в Главі 19.

Міжнародні рахунки платіжного балансу

18.20 Національні рахунки відрізняються від міжнародних рахунків, що показані в ВРМ6.

Міжнародні розрахунки показують операції між економікою і іноземними державами з точки зору вітчизняної економіки. Отже, імпорт відображається як використання (дебет), а експорт - як ресурс (кредит).

Коротка форма міжнародних рахунків, що представлена в ВРМ6, наведена в Таблиці 18.1.

18.21 Другою важливою відмінністю між міжнародними рахунками платіжного балансу та рахунками сектору решти світу в ЄСР є використання функціональних категорій в міжнародних рахунках, а не інструментів класифікації фінансових операцій в ЄСР. Це питання більш детально розглянуто в пунктах 18.60 та 18.61.

Балансуючі статті на поточних рахунках міжнародних рахунків

18.22 Структура балансуючих статей платіжного балансу дещо відрізняється від структури

національних рахунків тим, що кожний рахунок міжнародних рахунків має свою власну балансуєчу статтю та ще одну, що дозволяє переносити залишки на інший рахунок. Наприклад, рахунок первинних доходів має власну балансуєчу статтю (сальдо первинних доходів) та накопичене сальдо (сальдо щодо товарів, послуг та первинного доходу).

Зовнішнє сальдо первинних доходів відповідає сальдо первинних доходів і є статтею, що включається до ВНД. Поточне зовнішнє сальдо відповідає заощадженням решти світу по відношенню до вітчизняної економіки. Балансуєча стаття в структурі рахунків ВРМ6 відображена в таблиці 18.1.

Таблиця 18.1 Рахунки міжнародного потоку Платіжного балансу

Платіжний баланс			
Поточні рахунки	Кредит	Дебет	Сальдо
Рахунок товарів та послуг			
Товари	462	392	70
Послуги	78	107	-29
Товари і послуги	540	499	41
Рахунок первинних доходів			
Оплата праці найманих працівників	6	2	
Відсотки	13	21	
Розподілені доходи корпорацій	36	17	
Реінвестований прибуток	14	0	
Первинний дохід	69	40	29
Товари, послуги і первинні доходи	609	539	70
Рахунок вторинних доходів			
Податки на доходи, майно	1	0	
Чисті страхові премії за неособистим страхуванням	2	11	

Претензії за неособистим страхуванням	12	3	
Поточні міжнародні перекази	1	31	
Різні поточні перекази	1	10	
Вторинні доходи	17	55	-38
Сальдо по поточним операціям			32
Рахунок операцій з капіталом			
Придбання/вилучення	0		
невироблені активи			
Перекази капіталу	1		
Сальдо рахунку операцій з капіталом			-3
Чисте кредитування (+)/запозичення (-)			29
Фінансовий рахунок (за функціональними категоріями)	Зміни активів	Зміни зобов'язань	Сальдо
Прямі інвестиції	-4	8	
Портфельні інвестиції	17	7	
Похідні фінансові інструменти і т.д.	3	0	
Інші інвестиції	42	22	
Резервні активи	8	-	
Загальна зміна активів/зобов'язань	66	37	
Чисте кредитування (+)/чисте запозичення (-) (фінансове)			29
Чисті помилки і пропуски			0

Рахунки сектору решти світу та їх зв'язок з міжнародними рахунками платіжного балансу

Зовнішній рахунок товарів і послуг

18.23 Рахунок товарів і послуг складається тільки з імпорту та експорту товарів і послуг, тому тільки ці операції здійснюються щодо товарів і послуг і мають транскордонний характер. Товари та послуги відображаються при переході економічного права власності від одиниць однієї економіки до одиниць іншої економіки. Хоча, як правило, відбувається фізичне переміщення товарів при зміні власника, це не завжди так. Наприклад, при перепродажу товарів, вони можуть змінити власника і при цьому не міняти свого місце розташування до тих пір, поки вони не будуть продані третій стороні.

В Таблицях 18.2 та 18.3 наведено приклад відображення первинних і вторинних доходів відповідно до ЄСР та ВРМ6.

Таблиця 18.2 Зовнішній рахунок товарів і послуг (ЄСР V.1)

Використання			Ресурси		
P6	Експорт товарів і послуг	540	P7	Імпорт товарів і послуг	499
P61	Експорт товарів	462	P71	Імпорт товарів	392
P62	Експорт послуг	78	P72	Імпорт послуг	107
B11	Зовнішній баланс товарів і послуг	-41			

Таблиця 18.3 Рахунок товарів і послуг BPM6

Поточні рахунки	Кредит	Дебет	Сальдо
Рахунок товарів та послуг			
Товари	462	392	70
Послуги	78	107	-29
Товари і послуги	540	499	41

- 18.24 Товари, що переходять з однієї економіки до іншої, але при цьому не змінюють економічної власності, не включаються до імпорту та експорту. Таким чином, товари, що направляються за кордон для переробки, не включаються до імпорту чи експорту товарів, до послуг включається тільки оплата за переробку.
- 18.25 Платіжний баланс робить акцент на різниці між товарами та послугами. Ця відмінність відображає інтереси політики, оскільки існують окремі міжнародні договори для товарів і послуг. Вона також пов'язана з проблемами, що виникають при визначенні дати, оскільки дані щодо товарів зазвичай надходять з митних джерел, в той час як дані щодо послуг, найчастіше надходять з реєстрів платежів чи в результаті спостережень.
- 18.26 Основним джерелом даних для товарів є статистика міжнародної торгівлі товарами. Міжнародні стандарти наведені в Статистиці міжнародної торгівлі товарами: Концепції та визначення Ред.2 (IMTS). BPM6 визначає деякі можливі джерела відмінностей між вартістю товарів, відображених в статистиці торгівлі товарами та в платіжному балансі. Вона також рекомендує використовувати стандартну таблицю узгодження, щоб допомогти користувачам краще зрозуміти ці відмінності. Одне з основних джерел відмінностей полягає в тому, що стандарти IMTS використовують оцінки за типом CIF (вартість, страхування і фрахт) для імпорту, в той час як платіжний баланс використовує єдину оцінку типу FOB (вартість на митному кордоні країни-експортера, тобто , франко-борт) як для експорту, так і для імпорту. Тому необхідно виключати витрати на фрахт і страхування, понесені між митним кордоном експортера та митним кордоном імпортера. Внаслідок відмінностей між оцінкою за типом FOB та фактичними контрактними угодами деякі витрати щодо перевезення і страхування мають бути перенаправлені.
- Принципи оцінки в ЄСР і платіжному балансі однакові. Тому при відображенні експорту і імпорту товарів необхідно дотримуватися оцінки FOB (див. пункт 18.32).
- 18.27 Зміна основи власника, що використовується для оцінки платіжного балансу, означає, що для записів щодо товарів використовуватимуться терміни, що відповідатимуть відповідним фінансовим потокам. У BPM6 більше немає винятків до принципу зміни власника. На противагу цьому, IMTS

відповідає термінам митного оформлення. У той час як терміни є прийнятим наближенням, в деяких випадках можуть бути потрібні коригування, наприклад, у випадку передачі товарів на консигнацію. Для товарів, що відправляються за кордон для переробки без зміни власності, вартість руху товарів включається до ІМТС, але зміни власності є основним поданням в платіжному балансі, і, отже, в платіжному балансі відображатимуться тільки витрати, пов'язані з «виробничими послугами щодо фізичних ресурсів, що належать іншим особам».

(Тим не менш, рекомендується відображати вартість руху товарів у вигляді додаткових статей, щоб зрозуміти природу цих домовленостей.) Більш детальна інформація про запис цих домовленостей щодо обробки, наведена далі в цій главі. Можуть знадобитися й інші коригування щодо ІМТС для того, щоб привести оцінки у відповідність до зміни економічної власності на товари, або взагалі, або, виходячи з конкретного масштабу кожної країни. До можливих прикладів відноситься перепродаж товарів, немонетарне золото, товари, що надходять чи залишають територію незаконно, і товари, придбані в портах транспортними організаціями.

18.28 Реекспорт - це іноземні товари (товари, вироблені в інших країнах, які вже було імпортовано з переходом економічного права власності), які експортуються без істотної зміни стану, в якому вони були раніше імпортовані. Оскільки товари, що підлягають реекспорту, не виробляються в економіці, вони менш пов'язані з економікою, ніж інший експорт. Економіки, що виконують роль основних перевалочних пунктів і місцеперебування оптових торгівців, часто мають великі обсяги реекспорту. Реекспорт призводить до збільшення показників як для імпорту, так і для експорту, при цьому, якщо реекспорт має значні обсяги, пропорції імпорту та експорту до економічних агрегованих показників також збільшуються. Тому має сенс відображати реекспорт окремо. Імпортовані товари, що очікують на реекспорт, відображаються у складі залишків економічного власника-резидента.

Транзитна торгівля - це коли товари перетинають країну на шляху до місця призначення, і для країни, яку вони перетинають, як правило, не включаються до статистики зовнішньої торгівлі, статистики платіжного балансу та національних рахунків.

Квазі-транзитна торгівля - це товари, ввезені в одну країну, розмитнені для вільного обігу на території ЄС, а потім відправлені в третю країну в ЄС. Особа, що використовується для митного оформлення, як правило, не є інституційною одиницею, як це визначено в Главі 2, а отже не набуває права власності на товар. У цьому випадку імпорт відображається на національних рахунках як прямий імпорт в кінцевий пункт призначення, як у випадку простої транзитної торгівлі. Відповідна вартість відображається на момент надходження товарів до країни призначення.

18.29 Товари представлені в платіжному балансі на агрегованому рівні. Більш детальну розбивку товарів можна отримати на підставі даних ІМТС.

18.30 У платіжному балансі надається деталізація щодо наступних дванадцяти стандартних компонентів послуг:

- a) Послуги з промислової обробки фізичних ресурсів, що належать іншим;
- b) Технічне обслуговування та послуги ремонту, не віднесені до інших категорій;
- c) Транспортні послуги;
- d) Подорожі;

- e) Будівництво;
- f) Страхіві та пенсійні послуги;
- g) Фінансові послуги;

- h) Збори за користування інтелектуальною власністю, що не віднесені до інших категорій;
- i) Телекомунікаційні, комп'ютерні та інформаційні послуги; j) Інші ділові послуги;
- k) Персональні, культурні та рекреаційні послуги; та
- l) Товари та послуги уряду, не віднесені до інших категорій

18.31 Трьома стандартними компонентами платіжного балансу, зазначеними вище, є статті пов'язані з суб'єктом господарської діяльності, тобто вони відносяться до набувача або постачальника, а не до самого продукту. До цих категорій входять подорожі, будівництво та товари і послуги уряду, не віднесені до інших категорій

- a) Подорожі охоплюють всі товари і послуги, придбані нерезидентами під час візитів для власного використання чи для інших цілей. До подорожей включаються товари, місцевий транспорт, проживання, харчування та інші послуги.
- b) До будівництва включається сукупна вартість продуктів, поставлених підрядником, у тому числі будь-які матеріали місцевого виробництва, які не включаються до імпорту та експорту товарів.
- c) До товарів та послуг уряду, не віднесених до інших категорій, включається ціла низка статей, що не може бути віднесена до більш конкретних найменувань.

За винятком цих статей, що залежать від суб'єктів господарської діяльності, решта компонентів оснований на продуктах, побудованих на більш деталізованих класах СРА Ред.2. Додаткові стандарти для торгівлі послугами наведені у Посібнику щодо статистики міжнародної торгівлі послугами (MSITS), який приведений у відповідність до міжнародних рахунків.

Оцінка

18.32 Принципи оцінки в ЄСР та міжнародних рахунках однакові. В обох випадках використовуються ринкові значення, а номінальні значення використовуються для деяких позицій щодо інструментів, щодо яких ринкові ціни не спостерігаються. В міжнародних рахунках оцінка експорту та імпорту товарів представляє собою окремий випадок, коли застосовується єдина точка оцінки, а саме вартість на митному кордоні країни-експортера, тобто вартість на основі FOB (франко-борт). Такий облік дає послідовну оцінку між експортером і імпортером і забезпечує послідовну основу для вимірювань в умовах, коли сторони можуть мати широкий діапазон різних контрактних домовленостей, від умови «франко-завод» (коли імпортер несе відповідальність за організацію транспортування та страхування) до умови «поставка з оплатою мита» (коли експортер несе відповідальність за організацію всіх транспортних, страхових та імпортерних мит).

Товари для переробки

- 18.33 Між ЄСР 95 та ЄСР 2010 відбулися значні зміни щодо порядку відображення товарів, відправлених за кордон для переробки без зміни власника. В ЄСР 95 такі товари відображалися як експорт при відправленні за кордон, а потім відображалися як імпорт після повернення з-за кордону за більшою вартістю у зв'язку з обробкою. Такий метод називався метод валового обліку і полягав в обліку зміни власності та призводив до того, що показники міжнародної торгівлі відображали оцінку вартості товарів, що обертаються в торгівлі. СНР 2008, ВРМ6 та ЄСР 2010 не враховуються зміни власності, а показують тільки один запис - імпорт послуг з обробки. Така операція є експортом послуг для країни, в якій відбувається обробка. Такий порядок обліку більшою мірою відповідає інституційним записам та пов'язаним фінансовим операціям. Однак в цьому випадку виникає невідповідність зі статистикою міжнародної торгівлі товарами (IMTS). Вона і надалі відображатиме валову вартість експорту щодо обробки та повернення оброблених імпортованих товарів.
- 18.34 Для уникнення подібних невідповідностей у національних рахунках, вартість експортованих товарів може бути відображена разом з вартістю імпортованих товарів як додаткові статті в розмірі, що відображаються згідно IMTS. Це надасть можливість отримати чисту вартість послуги з обробки як вартість експортованих оброблених товарів за вирахуванням вартості імпортованих необроблених товарів. Саме така вартість послуги відображається на національних рахунках. Таким чином, для країни, товари якої обробляються за кордоном, експорт відображатиметься разом з імпортованими обробленими товарами на зовнішньому рахунку товарів і послуг. Це дасть можливість узгодити записи за IMTS з показником чистої вартості імпортованих послуг, що відображає витрати на обробку.
- 18.35 Зміну дозволить продемонструвати приклад, пов'язаний з порядком обліку товарів для переробки в таблиці ресурсів і використання. Розглянемо випадок, коли фірма харчової промисловості вирощує і обробляє овочі, потім віддає на аутсорсинг саме консервування овочів дочірній компанії за кордоном, а потім отримує консервовані овочі і продає їх.
- 18.36 У Таблиці 18.4 показники імпорту і експорту за ЄСР 95 повинні збігатися з записами в статистиці міжнародної торгівлі товарами (IMTS). Обсяг експорту товарів зарубіжній дочірній компанії, що здійснює консервування, становить 50, а потім консервовані овочі повертаються і при цьому обсяг імпорту становить 90.

Таблиця 18.4 Облік товарів для переробки як міжнародної торгівлі за ЄСР 1995

	Покупки	Кінцевий попит		Загальний
Реалізація	Виробництво продуктів харчування	Витрати домашніх господарств	Експорт	
Продукти харчування		90	50	140
Імпорт консервів	90			90
Додана вартість	50		ВВП(Е) =	50
Сукупний випуск продукції	140			

Таблиця 18.5 Облік товарів для переробки як міжнародної торгівлі за ЄСР 2010

	Покупки	Кінцевий попит		Разом
Реалізація	Виробництво продуктів харчування	Витрати домашніх господарств	Експорт	
Продукти харчування		90	0	90
Імпорт послуг з консервування	40			40
Додана вартість	50			50
Сукупний випуск продукції	90			

18.37 В Таблиці 18.5 показаний підхід ЄСР 2010 щодо обліку товарів для переробки на чистій основі: показане тільки надання послуги показано і рух товарів, який відображається за ІМТС, не відображатиметься. Чистий результат (експорт за вирахуванням імпорту) відображається на міжнародних рахунках платіжного балансу та відповідних рахунках сектору решти світу. ВРМ6 рекомендує у випадках, коли відомо, що імпорт і експорт в статистиці ІМТС відображає ситуацію, коли відсутній будь-який перехід власності, то обидві операції відображаються разом в платіжному балансі, щоб можна було швидко виділити елемент послуг. Таким чином, галузі виробництва продуктів харчування овочі, відправлені за кордон для консервування, відображатимуться як експорт на суму 50, а реімпорт консервованих овочів відображатиметься як імпорт на суму 90. Ці цифри можуть бути відображені в статистиці міжнародних рахунків як додаткові статті, при цьому, експорт відображатиметься як імпорт з негативним значенням, що надає можливість визначити чистий імпорт послуг з консервування, що дорівнюватиме 40.

Запис цього прикладу в ВРМ показаний в Таблиці 18.6

Таблиця 18.6 Облік обробки в ВРМ6

Поточні рахунки	Кредит	Дебет	Сальдо
Рахунок товарів та послуг			-40
Послуги (стандартні компоненти)			
«Послуги з промислової обробки фізичних ресурсів, що належать іншим»		40	-40
Додаткові статті			
Товари для переробки за кордоном	50	90	-40

Перепродаж товарів

Товари, що перепродаються

18.38 Перепродаж товарів визначається як купівля товарів резидентом (країни, в якій складаються статистичні показники) у нерезидента і подальший перепродаж того самого товару іншому

нерезиденту без присутності товарів, в економіці, де складаються статистичні дані. Перепродаж товарів відбувається в операціях з товарами, коли фізичне володіння товарами власником не є обов'язковим для виникнення відповідного процесу.

Ці та наступні роз'яснення, пов'язані з перепродажем, відповідають відповідним пунктам ВРМ6 (пункти з 10.41 по 10.48).

18.39 Домовленості щодо перепродажу використовуються як для оптової, так і для роздрібно́ї торгівлі. Вони також можуть використовуватися в торгових операціях з сировиною та для управління й фінансування глобальних виробничих процесів. Наприклад, підприємство може укласти контракт на збірку товару з одним чи декількома підрядниками: наприклад, такі товари купуються цим підприємством і перепродаються без проходження через територію власника. Якщо протягом періоду володіння товарами відбувається зміна форми товарів в результаті виробничих послуг, що виконуються іншими особами, то операції з товаром відображаються як звичайний товар, а не як перепродаж. В інших випадках, коли форма товарів не змінюється, товари включаються до перепроданих товарів, при цьому ціна продажу відображає найменші витрати на обробку, а також оптові націнки. У випадках, коли торговець є організатором глобального виробничого процесу, до ціни продажу можуть також включатися такі елементи, як забезпечення планування, управління, патенти та інші ноу-хау, маркетингу та фінансування. Зокрема, для високотехнологічних товарів такі нефізичні зміни можуть бути великими по відношенню до вартості матеріалів та зборки.

18.40 Товари, що перепродаються, відображаються на рахунках власника в такому ж порядку, як і інші товари, якими він володіє. Тим не менш, товари піддаються спеціальній деталізації в статистиці міжнародних рахунків економіки торговця, тому що вони мають цінність самі по собі і на них не поширюється митна система цієї економіки.

Нижче наведений порядок обліку операцій з перепродажу:

- a) Придбання товарів торговцем відображається як товари у вигляді негативного експорту країни торговця;
- b) Продаж товарів відображається як продані товари в статті операцій з перепродажу у вигляді позитивного експорту країни торговця;
- c) Сума перевищення продажів товарів над придбанням товарів для перепродажу відображається як «чистий експорт товарів для перепродажу». В цю статтю включаються торгові націнки торговця, доходи і збитки від зміни вартості та зміни залишків запасів для перепродажу. В результаті втрат або збільшення запасів, чистий експорт товарів для перепродажу в деяких випадках може мати негативні значення; а
- d) Записи щодо перепродажу оцінюються за цінами угод за погодженням сторін, а не на умовах FOB.

18.41 Для статей перепродажу відображається тільки експорт на рахунках країни, на якій знаходиться торговець. У інших країнах, що здійснюють експорт чи імпорт товарів, до звичайного товару включаються експортний продаж торговцям та імпортне придбання у торговця.

18.42 Оптова та роздрібна торгівля, операції з товарами та управління виробництвом також можуть здійснюватися відповідно до домовленостей, за якими товари присутні в економіці власника (в цьому випадку вони відображаються як звичайний товар, а не як перепродаж). У випадках, коли товари не надходять до економіки власника, але фізична форма товарів змінюється у зв'язку з їх обробкою в іншій країні, міжнародні операції відображаються як звичайні товари, а не перепродаж. (Вартість обробки відображається як послуги з виробництва, що оплачуються власником).

18.43 Коли торговець здійснює перепродаж товарів резиденту своєї країни у якості торговця, то така операція не відповідає визначенню перепродажу. В цьому випадку придбання товарів відображається як імпорт звичайного товару в країну. Якщо компанія, яка придбала товар у торговця в своїй країні, згодом його перепродує резиденту іншої країни, незалежно від факту надходження товарів на територію країни торговця, продаж товарів відображається як експорт звичайного товару від країни торговця. (Незважаючи на те, що такий випадок дуже схожий на перепродаж, він не відповідає визначенню перепродажу, наведеному вище. Крім того, з практичної точки зору для першого торговця відображення придбання як перепродажу незручне, оскільки цей торговець може не знати, чи ввезитиме другий торговець товари на територію країни.)

Імпорт та експорт FISIM-послуг

18.44 Фактичні сплачені і отримані відсотки щодо кредитів включають елемент доходу та плату за обслуговування. Кредитні організації працюють від того, що пропонують своїм вкладникам відсотки, які є нижчими від ставок, що вони стягують зі своїх позичальників. Для покриття своїх витрат і забезпечення операційного прибутку фінансові корпорації застосовують відповідну маржу по відсоткам. Маржа по відсоткам є альтернативою отримання у клієнтів явної оплати за фінансові послуги. ЄСР рекомендує нараховувати плату за обслуговування за ці «послуги фінансового посередництва, вимірювані непрямым чином» (FISIM). Концепція FISIM-послуг та керівні принципи оцінки вартості FISIM-послуг наведені в Главі 14.

18.45 Фінансові установи, які неявно отримують плату за FISIM-послуги не обов'язково мають бути резидентами, або клієнт цих послуг має бути резидентом. Тому можливий і імпорт, і експорт фінансових послуг цього виду. Керівництво зі складання імпорту та експорту FISIM-послуг наведене в пункті 14.10.

Зовнішній рахунок первинних і вторинних доходів

В Таблицях 18.7 та 18.8 показаний приклад запису первинних і вторинних доходів в ЄСР та BPM6.

Таблиця 18.7 Зовнішній рахунок первинних і вторинних доходів (ЄСР V.ІІ)

Використання			Ресурси		
			B11	Зовнішнє сальдо товарів і послуг	-41

D1	Оплата праці найманих працівників	6	D1	Оплата праці найманих працівників	2
D2	Податки на виробництво та імпорт	0	D2	Податки на виробництво та імпорт	0
D3	Субсидії	0	D3	Субсидії	0
D4	Доходи від власності	63	D4	Доходи від власності	38
D5	Поточні податки на доходи, майно	1	D5	Поточні податки на доходи, майно	0
D6	Соціальні внески та виплати	0	D6	Соціальні внески та виплати	0
D7	Інші поточні перекази	16	D7	Інші поточні перекази	55
D8	Коригування на зміну пенсійних прав	0	D8	Коригування на зміну пенсійних прав	0
B12	Поточне зовнішнє сальдо	-32			

Таблиця 18.8 Рахунок первинних доходів та рахунок вторинних доходів за BPM6

	Код ЄСР	Кредит	Дебет	Сальдо
Від товарів і послуг				41
Рахунок первинних доходів				
Оплата праці найманих працівників	D1	6	2	
Відсотки	D4	13	21	
Розподілені доходи корпорацій		36	17	
Реінвестований прибуток		14	0	
Податки на виробництво та імпорт	D2	0	0	
Субсидії	D3	0	0	
Первинний дохід		69	40	29
Товари, послуги і первинні доходи		609	539	70
Рахунок вторинних доходів				
податки на доходи, майно	D5	1	0	

Чисті страхові премії за неособистим страхуванням	D6, D7, D8	2	11	
Претензії за неособистим страхуванням		12	3	
Поточні міжнародні перекази		1	31	
Різні поточні перекази		1	10	
Вторинні доходи		17	55	1 3 8
Сальдо по поточним операціям				32

- 18.46 У платіжному балансі записи на рахунку первинних доходів включають оплату праці працівників та доходи від власності - так само як для рахунку розподілу первинного доходу в ЄСР. Сплата податків на виробництво резидентами та одержання субсидій резидентами від внутрішнього уряду відображаються на рахунку утворення доходів, який не є частиною платіжного балансу. Будь-які виплати податків на виробництво резидентом на користь уряду іншої країни, а також дебіторська заборгованість резидента по субсидіям від іншого уряду, відображаються на рахунку первинних доходів платіжного балансу. Відповідні записи для внутрішнього уряду відображаються на рахунку розподілу первинного доходу, а для іноземного уряду - в колонці решти світу цього рахунку, а також на рахунку первинних доходів платіжного балансу.
- 18.47 В ситуаціях з транскордонними операціями може виникати оренда, але це рідкісний випадок, оскільки вважається, що вся земля належить резидентам, у разі необхідності шляхом створення умовної одиниці-резидента. Якщо ці умовні одиниці-резиденти належать нерезидентам, то будь-які доходи, отримані цими одиницями, класифікуються як доходи від прямих інвестицій, а не як орендна плата. Прикладом відображення орендної плати на міжнародних рахунках можуть бути короткострокові права на рибний промисел в територіальних водах, що надаються іноземному рибальському флоту. Зазвичай у міжнародних рахунках використовується термін інвестиційний дохід, який означає дохід від власності без урахування оренди. Інвестиційний дохід відображає доходи від власності на фінансові активи, а деталізація інвестиційного доходу збігається з деталізацією фінансових активів і зобов'язань, які використовуються для розрахунку норми прибутку.

Доходи підприємств прямого інвестування

- 18.48 Роль підприємств прямого інвестування є особливо важливою і відображається як в потоках, так і залишках на міжнародних рахунках. Для підприємства прямого інвестування передбачається, що частина нерозподіленого прибутку підприємства розподіляється на користь прямого інвестора як форма інвестиційного доходу. Ця частка відповідає частці прямої інвестиції інвестора в підприємство.
- 18.49 Нерозподілений прибуток дорівнює чистому операційному прибутку підприємства, збільшеного на суму всіх зароблених доходів від власності і зменшеного на кредиторську заборгованість щодо доходів від власності (перед обчисленням реінвестованих доходів), збільшеного на дебіторську заборгованість щодо поточних переказів, зменшеного на кредиторську

Вторинні доходи (щодо поточних переказів) - рахунок BPM.6

Вторинні доходи (щодо поточних переказів) - рахунок BPM.6 на статтю коригування зміни пенсійних прав. Реінвестовані доходи, що надходять від всіх прямих дочірніх підприємств, включаються до дебіторської заборгованості щодо доходу від власності підприємства прямого інвестування.

18.50 Реінвестовані доходи можуть мати негативне значення, наприклад, якщо підприємство несе збитки, коли з доходів від зміни вартості розподіляються дивіденди, або в кварталі, в якому виплачуються дивіденди. Так само, як позитивні реінвестовані доходи розглядаються як вкладення капіталу в підприємство прямого інвестування прямим інвестором, негативні реінвестовані доходи розглядаються як вилучення капіталу.

Для підприємства прямого інвестування, яке повністю належить нерезиденту, реінвестовані доходи дорівнюють сумі нерозподіленого прибутку, а сальдо первинних доходів підприємства точно дорівнює нулю.

18.51 Рахунок вторинних доходів показує поточні перекази між резидентами і нерезидентами. Низка записів щодо поточних переказів в точності відповідає записам на рахунку вторинного розподілу доходів. Деякі з них грають особливо важливу роль для міжнародних рахунків, особливо поточне міжнародне співробітництво та перекази коштів, спрямовані до їх країни походження та особами, які працюють за кордоном.

18.52 Транскордонні особисті перекази - це перекази від домогосподарств домогосподарствам і вони цікаві тим, що вони є важливим джерелом міжнародного фінансування для деяких країн, які постачають велику кількість довгострокових мігрантів за кордон. Особисті перекази включають грошові перекази довгостроковими працівниками, тобто тих працівників, що змінюють економіку, в якій вони є резидентами.

18.53 Інші працівники, як-от прикордонні та сезонні робітники не впливають на економіку, в якій вони є резидентами, знаходячись у країні походження. Замість грошових переказів до міжнародних операцій цих працівників включається оплата праці працівників, податки і транспортні витрати. У платіжному балансі допоміжне подання особистих переказів об'єднує особисті перекази з цими пов'язаними статтями. До особистих переказів коштів включаються особисті перекази, оплата праці працівників за вирахуванням податків і витрат на подорожі, а також капітальні перекази між домашніми господарствами.

18.54 Потоки страхування, особливо потоки, що відносяться до перестрахування, можуть відігравати важливу роль на міжнародному рівні. Операції між прямим страховиком і перестраховальником відображаються як абсолютно відокремлений набір операцій і між операціями прямого страховика у якості емітента для своїх клієнтів з одного боку та власника полісу щодо перестраховальника з іншого боку консолідація не відбувається.

Рахунок операцій з капіталом

18.55 Елементи рахунку операцій з капіталом щодо міжнародних операцій є більш обмеженими, ніж елементи, що охоплюються вітчизняними секторами. До записів на рахунку операцій з капіталом включаються тільки придбання та вибуття невироблених нефінансових активів та перекази капіталу. В них відсутні операції, що відображаються як накопичення капіталу вироблених активів, оскільки кінцеве використання експорту та імпорту товарів на час здійснення запису невідоме. Також не включається придбання та вибуття землі.

18.56 Чисте кредитування або чисте запозичення є балансуючою статтею для суми поточних

Вторинні доходи (потоки операційні) рахунок BPM6 для рахунку фінансових операцій. Воно охоплює всі інструменти, використовувані для надання або придбання фінансування, а не тільки кредитування і запозичення. Концептуально, воно має таке ж значення, що і статті національних рахунків для економіки в цілому, а також статті національних рахунків для решти світу, але з протилежним знаком. Таблиці 18,11, 18,12 і 18,13 показують порядок відображення елементів поточних рахунків та рахунків операцій з капіталом та підсумкове сальдо за ЄСР та BPM6.

Таблиця 18.9 Зміни чистої вартості активів в результаті заощаджень та переказів капіталу (ЄСР V.ІІІ.1.1)

Зміни активів			Зміни зобов'язань і чистої вартості активів		
			B12	Поточне зовнішнє сальдо	-32
			D9	Перекази капіталу, до отримання	4
			D9	Перекази капіталу, до оплати	-1
B101	Зміни чистої вартості активів за рахунок заощаджень та переказів капіталу	-29			

Таблиця 18.10 Рахунок придбання нефінансових активів (ЄСР V.ІІІ.1.2)

Зміни активів			Зміни зобов'язань і чистої вартості активів		
			B101	Зміни чистої вартості активів за рахунок заощаджень та переказів капіталу	-29
NP	Придбання мінус вибуття невироблених активів	0			
B9	Чисте кредитування(+)/чисте запозичення(-)	-29			

Таблиця 18.11 Рахунок операцій з капіталом ВРМ6

	Кредит	Дебет	Сальдо
Сальдо по поточним операціям			32
Рахунок операцій з капіталом			
Придбання/вибуття невироблених активів	0		
Перекази капіталу	1	4	
Сальдо рахунку операцій з капіталом			-3
Чисте кредитування(+)/запозичення(-)			29

Рахунок фінансових операцій та МПП

18.57 Рахунок фінансових операцій платіжного балансу та МПП мають особливе значення, оскільки вони забезпечують розуміння міжнародного фінансування, а також міжнародної ліквідності та вразливості. У порівнянні з класифікацією фінансових інструментів, що використовуються в ЄСР, в платіжному балансі класифікація фінансових інструментів визначається на підставі функціональних категорій, з додатковими даними щодо інструментів та інституційних секторів. Таблиці 18.12. та 18.13 показують рахунок фінансових операцій в ЄСР та ВРМ6 відповідно.

Таблиця 18.12 Рахунок фінансових операцій (ЄСР V.ІІІ.2)

Зміни активів	Зміни зобов'язань і чистої вартості активів
---------------	---

F	Чисте придбання фінансових активів	37	F	Чисте прийняття зобов'язань	66
F1	Монетарне золото і СПЗ	1	F1	Монетарне золото і СПЗ	0
F2	Валюта і депозити	11	F2	Валюта і депозити	-2
F3	Боргові цінні папери	9	F3	Боргові цінні папери	20
F4	Кредити	4	F4	Кредити	45
F5	Акції акціонерних й інвестиційних фондів	2	F5	Акції акціонерних й інвестиційних фондів	14
F6	Страховання, пенсійні і стандартизовані гарантійні схеми	0	F6	Страховання, пенсійні і стандартизовані гарантійні схеми	0
F7	Похідні фінансові інструменти та опціони працівників на акції	0	F7	Похідні фінансові інструменти та опціони працівників на акції	3
F8	Інша дебіторська/кредиторська заборгованість	10	F8	Інша дебіторська/кредиторська заборгованість	-14
			B9	Чисте кредитування (+)/чисте запозичення (-)	-29

Таблиця 18.13 Рахунок фінансових операцій в BPM6

Чисте кредитування (+)/запозичення (-) (поточн. і капітал.)			29
Рахунок фінансових операцій (за функціональними категоріями)	Зміни активів	Зміни зобов'язань	Сальдо
Прямі інвестиції	-4	8	
Портфельні інвестиції	17	7	
Похідні фінансові інструменти і т.д.	3	0	
Інші інвестиції	42	22	
Резервні активи	8	-	
Загальна зміна активів/зобов'язань	66	37	
Чисте кредитування (+)/ чисте запозичення (-) (фінанс.)			29
Чисті помилки і пропуски			0

18.58 Функціональні категорії BPM6 надають інформацію щодо мотивації та відносин між сторонами, які становлять особливий інтерес для міжнародного економічного аналізу. Дані за функціональними категоріями надалі поділяються за інструментами та інституційним сектором, що дозволяє зв'язати їх з ЄСР та відповідними статтями щодо грошово-кредитної та фінансової статистики. Класифікація інституційних секторів в BPM6 є такою ж, що і в ЄСР, хоча вона зазвичай має скорочену форму (до п'яти секторів в стандартних компонентах). Крім того, для фінансових органів використовується додаткова підгалузь, яка є функціональною підгалуззю, пов'язаною з резервними активами. Вона охоплює центральний банк та всі органи державного управління чи фінансові корпорації, крім центрального банку, які утримують резервні активи, і тому підходить для країн, в яких всі або частина резервів утримується за межами центрального банку.

18.59 Основні зв'язки між категоріями фінансових інструментів національних рахунків та функціональними категоріями міжнародних рахунків наведені в таблиці 18.14. Функціональні категорії використовуються як на стороні активів, так і на стороні зобов'язань рахунку фінансових операцій BPM6. Порівняно рідкісні зв'язки не відображаються.

Таблиця 18.14 Зв'язок між функціональними категоріями BPM6 та категоріями фінансових інструментів ЄСР

	Функціональні категорії міжнародних рахунків				
Інструменти ЄСР	Прямі інвестиції	Портфельні інвестиції	Фінансові похідні інструменти	Інші інвестиції	Резервні активи
Монетарне золото					X
Спеціальні права запозичення (СДР)				X	X

Валюта і депозити					
Валюта				X	X
Переказні депозити				X	X
Інші депозити				X	X
Боргові цінні папери	X	X			X
Кредити	X			X	X
Акції акціонерних й інвестиційних фондів					
Власний капітал:					
Акції, зареєстровані на біржі	X	X			X
Акції, не зареєстровані на біржі	X	X		X	
Інший власний капітал	X				
Акції/паї інвестиційного фонду:					
Акції/паї фонду короткотермінового капіталу:		X			X
Акції/паї некороткотермінового інвестиційного фонду		X			X
Страховання, пенсійні і стандартизовані гарантійні схеми					
Технічні резерви за неособистим страхуванням				X	
Страховання життя та права на анuitети				X	
Пенсійні права				X	
Претензії пенсійних фондів до пенсійних менеджерів	X			X	
Права на непенсійну допомогу				X	
Резерви виконань за стандартними гарантійними схемами	X			X	
Похідні фінансові інструменти та опціони працівників на акції					
Фінансові похідні			X		X
Опціони працівників на акції			X		
Інша дебіторська/кредиторська заборгованість					

ові кредити та аванси	X			X	
дебіторська/кредиторська заборгованість, за винятком торгових кредитів та авансів	X			X	

Баланси для сектору решти світу

- 18.60 Частина балансу, що охоплюється на міжнародних рахунках, називається міжнародні інвестиційні позиції (МІП). Термінологія виділяє специфічні компоненти національного балансу, що включаються. МІП охоплює лише фінансові активи та зобов'язання. У випадку прямої власності нерухомості в країні одиниці-нерезидента, умовна одиниця-резидент вважається власником нерухомості, і перебуває у власності одиниці-нерезидента з точки зору фінансового активу. Див. також пункт 18.16. У випадку фінансових претензій, транскордонний елемент виникає тоді, коли одна зі сторін є резидентом, а інша сторона є нерезидентом. Крім того, хоча золото в злитках є активом, який не має відповідного зобов'язання, воно включається до МІП, якщо утримується в якості резервного активу, через його роль у міжнародних розрахунках. Тим не менш, нефінансові активи виключаються, оскільки вони не мають відповідного зобов'язання чи іншої міжнародної складової.
- 18.61 Балансуючою статтею щодо МІП є чисті МІП. Чисті МІП плюс нефінансові активи на національному балансі дорівнюють національній чистій вартості активів, оскільки фінансові претензії резидентів одного до іншого в підсумку в національному балансі мають нуль. Таблиця 18.15 показує приклад балансу для сектору решти світу, а в Таблиці 18.16 представлений приклад МІП.
- 18.62 Однакові широкі категорії використовуються для інвестиційного доходу і МІП. В результаті можна розрахувати середню норму прибутку. Норми прибутку можна порівняти з плином часу за різними інструментами та за термінами погашення. Наприклад, можна проаналізувати тенденції доходів на прямі інвестиції чи порівняти доходи з іншими інструментами.

Таблиця 18.15 Баланси для сектору решти світу (ЄСР)

		Сальдо на початок звітнього періоду	Зміни у зв'язку з операціями	Інші зміни обсягу	Переоцінка	Позиція на кінець звітнього періоду
Активи						
Нефінансові активи						
Фінансові активи		805	37	0	7	849
F1	Монетарне золото і СПЗ	0	1	0	0	1
F2	Валюта і депозити	105	11	0	0	116
F3	Боргові цінні папери	125	9	0	4	138
F4	Кредити	70	4	0	0	74
F5	Акції акціонерних й інвестиційних фондів	345	2	0	3	350
F6	Страховання, пенсійні і стандартизовані гарантійні схеми	26	0	0	0	26
F7	Похідні фінансові інструменти та опціони працівників на акції	0	0	0	0	0
F8	Інша дебіторська/кредиторська заборгованість	134	10	0	0	144
Зобов'язання		1074	66	0	3	1143
F1	Монетарне золото і СПЗ	770	0	0	0	770
F2	Валюта і депозити	116	-2	0	0	114
F3	Боргові цінні папери	77	20	0	2	99
F4	Кредити	17	45	0	0	62
F5	Акції акціонерних й інвестиційних фондів	25	14	0	1	18
F6	Страховання, пенсійні і стандартизовані гарантійні схеми	25	0	0	0	25
F7	Похідні фінансові інструменти та опціони працівників на акції	7	3	0	0	10
F8	Інші рахунки	59	-14	0	0	45

	дебіторська/кредиторська заборгованість					
	Чиста вартість активів	269				265

Таблиця 18.16 Деталізація міжнародних інвестиційних позицій за ВРМ6

Міжнародні інвестиційні позиції (МІП)	Позиція на початок звітного періоду	Операції	Інші зміни обсягу	Переоцінка	Позиція на кінець звітного періоду
Активи					
Прямі інвестиції	42	-4	0	1	39
Портфельні інвестиції	40	17	0	2	59
Фінансові похідні	0	3	0	0	3
Інші інвестиції	152	42	0	0	194
Резервні активи	63	8	0	0	71
Сукупні активи	297	66	0	3	366
Зобов'язання					
Прямі інвестиції	132	8	0	2	142
Портфельні інвестиції	180	7	0	5	192
Фінансові похідні	0	0	0	0	0
Інші інвестиції	261	22	0	0	283
Разом зобов'язання	573	37	0	7	617
Чисті міжнародні інвестиційні позиції (чиста МІП)	-276	29	0	-4	-251

РОЗДІД 19: ЄВРОПЕЙСЬКІ РАХУНКИ

Вступ

19.1 Процес європейської інтеграції призвів до необхідності складання повного набору рахунків, які відображають європейську економіку в цілому і забезпечують кращі аналіз та прийняття політичних рішень на європейському рівні. Європейські рахунки охоплюють такий же набір рахунків і засновані на тих же концепціях, що і національні рахунки держав-членів.

19.2 Ця глава описує помітні особливості європейських рахунків, тобто рахунки Європейського союзу і зони євро. Європейські рахунки вимагають особливої уваги до визначення рахунків одиниць-резидентів, решти світу і взаємної компенсації європейських економічних операцій (потоків) всередині та фінансових балансів (залишків).

19.3 Економічна територія Європейського Союзу складається з:

- Економічних територій держав-членів Європейського Союзу, а також
- Економічних територій європейських інститутів.

19.4 Економічна територія зони євро складається з:

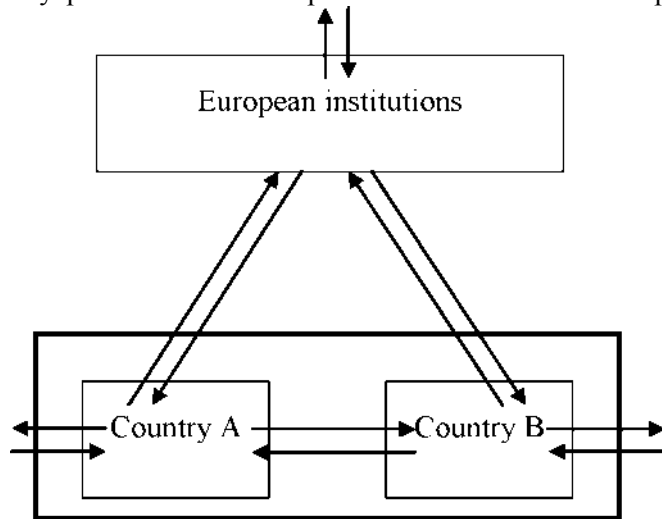
- Економічних територій держав-членів зони євро, а також
- Економічної території Європейського центрального банку.

Від національних до європейських рахунків

19.5 Європейські рахунки концептуально не дорівнюють сумі національних рахунків держав-членів після конвертації в єдину валюту. Необхідно додавати рахунки європейських інститутів, що є резидентами. Крім того, транскордонні економічні потоки і фінансові залишки серед європейських країн необхідно складати на основні рахунки решти світу. Ці відмінності представлені на діаграмах 19.1 і 19.2, виходячи з припущення, в цілях спрощення, що європейський регіон складається з двох держав-членів: А і В. Потоки і залишки резидентів і нерезидентів схематично відображені за допомогою стрілок.

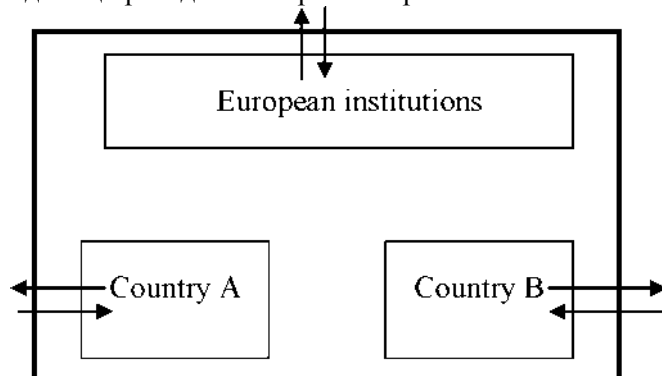
Діаграма 19.1 : Об'єднання національних рахунків держав-членів

Коли національні рахунки країн А і В об'єднуються, об'єднані рахунки решти світу відображають внутрішні потоки між країнами А і В та з іншими країнами та європейськими інститутами.

Діаграма 19.2: Європейські рахунки

Європейський Союз / євро зона розглядається як єдине ціле: рахунки європейських інститутів / Європейського центрального банку включені і на рахунках решти світу відображені тільки операції одиниць-резидентів з третіми країнами.

Конвертація даних в різних валютах

- 19.6 У європейських рахунках економічні потоки й залишки активів і зобов'язань повинні виражатися за одним грошовим стандартом. Для цього, дані, відображені в різних національних валютах, переводяться в євро за допомогою:
- а) Використання ринкових обмінних курсів (або їх середньої величини), що мали місце на момент складання рахунків;
або
 - б) Застосування фіксованого обмінного курсу до всього періоду часу. Фіксованим курсом може бути курс, що діяв на кінець звітного періоду, його початок або середній показник обмінного курсу за весь період часу. Використовуваний обмінний курс (фіксований) впливає на вагу певної держави-члена в європейських агрегованих показниках;
або
 - в) Розрахунок показника між послідовними періодами як середньозваженої зростання індексів даних кожної держави-члена, що виражені в національній валюті. Ваги складаються як частка кожної держави-члена в першому періоді порівняння, конвертована за обмінним курсом. Після обрання звітного періоду в якості орієнтира до цього орієнтиру можна застосувати ланцюговий індекс для отримання рівнів інших періодів спостереження.
- За допомогою методу (а), ваги держав-членів в європейських агрегованих показниках оновлюються відповідно до співвідношення їх відповідних валют. Тому рівні європейських агрегованих показників завжди є оновленими на будь-який момент часу, але на їх рух може впливати коливання обмінного курсу. Для коефіцієнтів вплив коливань обмінного курсу на чисельник і знаменник може значно компенсуватися.
- За допомогою методу (б) ваги держав-членів не оновлюються, що дозволяє руху європейських агрегованих показників не залежати від коливань обмінного курсу. Проте, на рівні європейських агрегованих показників може вплинути вибір (фіксованих) обмінних курсів, які відображають співвідношення валют держав-членів в даний момент часу.
- За допомогою методу (в) на рухи європейських агрегованих показників не впливають коливання обмінного курсу, при цьому рівні європейських агрегованих показників в загальних термінах відображають чинне співвідношення для кожного періоду часу. Це досягається за рахунок адитивності та інших облікових обмежень. Якщо потрібні такі дані, то вони мають відтворюватися на останньому етапі.
- 19.7 Європейські рахунки також можна обчислити шляхом конвертування даних в різних національних валютах в стандарт купівельної спроможності (СКС). Методи (а), (б) та (в), що викладені у пункті 19.06., можна використовувати для цієї мети, замінюючи обмінні курси відповідними СКС.

Європейські інститути

- 19.8 Для цілей Рахунків європейської системи європейські інститути включають в себе наступні суб'єкти:
- а) Європейські нефінансові інститути: Європейський парламент, Європейська рада, Рада, Європейська комісія, Суд Європейського Союзу та Європейський суд аудиторів;
 - б) Європейські нефінансові органи, включаючи суб'єктів, що включені до загального бюджету Європейського Союзу (наприклад, Соціально-Економічний Комітет, Комітет регіонів,

- європейські агентства тощо) та Європейський фонд розвитку, а також
- с) Європейські фінансові інститути і органи, включаючи зокрема: Європейський центральний банк, Європейський інвестиційний банк і Європейський інвестиційний фонд.
- Зверніть увагу, що в категорії b) європейські агентства не включають регулюючі органи сільськогосподарського ринку, основна діяльність яких полягає в купівлі і продажу сільськогосподарської продукції для стабілізації цін. Останні агентства вважаються резидентами тієї держави-члена, в якій вони здійснюють свою діяльність
- 19.9 Європейські нефінансові інститути і органи, що включаються до загального бюджету Європейського Союзу утворюють одну інституційну одиницю, яка головним чином надає неринкові державні послуги в інтересах Європейського Союзу. Тому вона відноситься до підгалузі «Європейські інститути й органи» (S. 1315) сектору «органів державного управління» (S.13).
- 19.10 Доки її бюджет не прийнятий як частина загального бюджету Європейського союзу, Європейський фонд розвитку утворює окрему інституційну одиницю, що відноситься до підгалузі «Європейські інститути й органи» (S. 1315) сектору «органів державного управління» (S.13).
- 19.11 Європейський центральний банк є інституційною одиницею, що віднесена до підгалузі «центральный банк» (S.121) сектору «фінансові корпорації» (S.12).
- 19.12 Європейський інвестиційний банк і Європейський інвестиційний фонд являють собою відокремлені інституційні одиниці, що віднесені до підгалузі «інші фінансові посередники, крім страхових компаній і пенсійних фондів» (S.125) сектору «фінансової корпорації» (S.12).
- 19.13 До економічної території європейських інститутів включаються територіальні анклав, розташовані в державах-членах Європейського Союзу або на території країн, що не входять до ЄС, як-от представництва, делегації, офіси і т.д.
- 19.14 Основні операції європейських інститутів, відображаються як ресурси і використання в порядку, описаному в додатку.

Рахунок решти світу

- 19.15 У європейських рахунках на рахунку решти світу відображаються економічні потоки та фінансові залишки активів та зобов'язань між одиницями-резидентами Європейського Союзу / євро зоною та одиницями-нерезидентами. Таким чином, до європейських рахунків решти світу не включаються операції, що здійснюються в межах Європейського Союзу / зони євро. Потоки, що відбуваються в ЄС / євро зоні, називаються «внутрішні потоки», а фінансові позиції між резидентами ЄС / євро зони називаються «внутрішні залишки».
- 19.16 До імпорту та експорту товарів включається квазі-транзитна торгівля, а саме:

- Товари, які ввозяться з третіх країн на територію держав-членів Європейського Союзу / зони євро особою, яка не розглядається як інституційна одиниця, а потім відправляються на територію іншої держави-члена Європейського Союзу / євро зони; а також
 - Товари, що надходять від держав-членів Європейського союзу / євро зони, які потім експортуються в треті країни особою, що не вважається інституційною одиницею. Експорт товарів оцінюється за умовою франко-борт (далі - «FOB») на кордоні Європейського Союзу / зони євро.
Для квазі-транзитних товарів, що підлягають експорту, витрати на транспортування та розповсюдження в межах Європейського Союзу / зони євро розглядаються як випуск транспортних послуг, якщо перевізник є резидентом Європейського Союзу / зони євро та як імпорт транспортних послуг, якщо він не є резидентом.
- 19.17 В європейських рахунках перепродаж товарів включає в себе тільки придбання товарів резидентом Європейського Союзу / зони євро у нерезидента з подальшим перепродажем цих товарів нерезиденту без фізичної присутності товарів на території Європейського Союзу / зони євро. Ця операція спочатку відображається як негативний експорт товарів, а потім як позитивний експорт товарів, при цьому, будь-які тимчасові різниці між купівлею та продажем відображаються як зміна запасів (див. пункти 18.41 і 18.60).
Коли торговець, що є резидентом Європейського Союзу / євро зони купує товари у нерезидента, а потім продає їх резиденту іншої держави-члена, покупка відображається як негативний експорт на національних рахунках держави-члена, в якій знаходиться торговець та як імпорт на європейських рахунках.
- 19.18 Підприємство прямого іноземного інвестування є резидентом Європейського Союзу / зони євро, в якому інвестор, який не є резидентом, володіє 10 або більше відсотків звичайних акцій або голосів (для акціонерного підприємства) або їх еквівалентом (для неакціонерного підприємства). У національних рахунках держав-членів підприємство прямого іноземного інвестування може мати інвесторів, які є резидентами іншої держави-члена Європейського Союзу / зони євро. Відповідні реінвестовані доходи не відображаються на європейських рахунках.

Взаємна компенсація операцій

- 19.19 Одним із методів складання рахунків решти світу полягає у відніманні внутрішніх європейських потоків як з боку ресурсів, так і з боку використання, від рахунків решти світу держав-членів. Хоча ці дзеркальні потоки теоретично мають компенсуватися, зазвичай на практиці вони не компенсуються у зв'язку із асиметричним обліком одної операції на національних рахунках контрагентів.
- 19.20 Асиметрія призводить до невідповідності на європейських рахунках між економікою в цілому та рахунками решти світу. Тому для складання європейських рахунків необхідна зв'язка рахунків. Це досягається за допомогою таких методів узгодження, як мінімум найменших квадратів або пропорційний розподіл. Що стосується товарів, то торгову внутрішню статистику по ЄС можна використовувати для рознесення асиметрій по категоріях витрат.

19.21 Усунення асиметрії і подальше балансування рахунків призводить до інших відмінностей між європейськими агрегованими показниками та сумою національних рахунків держав-членів.

Вартісні та фізичні показники

19.22 Для операцій з товарами і послугами можна складати європейські нефінансові рахунки у цінах попереднього року, використовуючи методики аналогічні до методики, що використовується для європейських рахунків у поточних цінах. По-перше, рахунки держав-членів і європейських інститутів / Європейського центрального банку, складені в цінах попереднього року, агрегуються. По-друге, транскордонні операції між державами-членами, оцінені в цінах попереднього року, виключаються з рахунків решти світу. По-третє, отримані невідповідності між ресурсами та використанням усуваються за допомогою використання обраного методу для балансування європейських операцій за поточними цінами.

19.23 Європейські рахунки в цінах попереднього року дозволяють розраховувати індекси фізичного обсягу між поточним періодом та попереднім роком. Після обрання звітного періоду в якості орієнтиру, індекси фізичного обсягу можуть бути пов'язані, а потім застосовані до європейських рахунків в поточних цінах базисного року. Це надає можливість складати європейські рахунки в фізичних величинах за будь-який період спостереження. Якщо для обліку показників в натуральному вираженні необхідна адитивність чи інші обмеження обліку, ці операції потрібно відкоригувати до попереднього стану.

Баланси

19.24 У європейських рахунках фінансові баланси можна складати з використанням того ж метода, що використовується для обліку операцій:

- a) Фінансові баланси держав-членів доповнюються залишками наявних активів і прийнятих зобов'язань з боку європейських інститутів, які є резидентами Європейського союзу / зони євро;
- b) Залишки фінансових активів резидента Європейського Союзу / зони євро, що утримуються іншим резидентом («внутрішні залишки») віднімаються від сум національних рахунків решти світу, та
- c) Дисбаланс створений в результаті невідповідності внутрішніх залишків фінансових активів і відповідних зобов'язань розподіляється на різні сектори шляхом балансування.

19.25 У європейських рахунках нефінансові баланси можна складати у вигляді суми нефінансових балансів держав-членів Європейського союзу / зони євро.

Матриці «від кого до кого»

19.26 У матрицях «від кого до кого» наводиться деталізована інформація щодо економічних операцій (а отже і фінансових активів) між інституційними секторами. У національних рахунках держав-членів ці матриці докладно відображають операції/фінансові активи між секторами походження/кредитора та призначення/боржника, а також між секторами національної економіки та решти світу.

19.27 У європейських рахунках матриці «від кого до кого» можуть складатися шляхом об'єднання національних матриць та перенесення внутрішніх європейських потоків та залишків до потоків та залишків резидентів. Для цього необхідно встановити відмінність в цих національних матрицях між операціями та утриманням фінансових активів по відношенню до одиниць-резидентів Європейського Союзу/зони євро та нерезидентів на рахунку решти світу. Крім того, потоки і залишки по відношенню до одиниць-резидентів Європейського Союзу/зони євро потребують

подальшого встановлення відмінностей секторами-контрагентами.

Додаток: рахунки європейських інститутів

Ресурси

19A.01. Основні ресурси європейських нефінансових інститутів та органів, включають наступні:

- a) Мито і сільськогосподарські митні платежі;
- b) Витрати виробництва виробників цукру, ізоглюкози та сиропу інуліну;
- c) Ресурс «Податок на додану вартість»; та
- d) Ресурс валовий національний дохід (ВНД).

19A.02. У рахунках європейських інститутів ці потоки відображаються як ресурси сектору «європейські інститути та органи» (S.1315) і як використання решти світу (S.211).

19A.03. Мито та сільськогосподарські митні платежі справляються на зовнішніх кордонах Європейського союзу в рамках єдиного митного тарифу. Вони класифікуються як «податки і мито на імпорт без ПДВ» (D.212) і включають в себе витрати на збір.

19A.04. Збори на виробництво справляються за цукор, ізоглюкозу та сироп інуліну сироп, а виробникам надаються відповідні квоти. Вони відносяться до категорії «податки на товари, крім ПДВ і ввізного мито» (D.214) і включають в себе витрати на збір.

19A.05. Фіксована частка сум, що збираються відповідно до п.3 та п.4, залишається у державі-члена як витрати на збір. Ця частка в 2009 році становила 25%. На рахунках європейських інститутів вони відображаються на стороні використання в категорії «проміжне споживання» (P.2) сектору «європейські інститути та органи» (S.1315). На боці ресурсів вони відображаються як «імпорту послуг» (P.72) на рахунках решти світу (S.211).

19A.06. Ресурс Податок на додану вартість розраховується шляхом застосування фіксованої процентної ставки, яка називається коефіцієнт використання ПДВ, до узгодженої бази оцінки ПДВ кожної держави-члена. База ПДВ є лімітованою по відношенню до валового національного доходу. Лімітування бази ПДВ означає, що якщо база ПДВ держави-члена перевищує певний відсоток від бази оцінки ВНД цієї держави-члена, то коефіцієнт використання ПДВ застосовується не до бази ПДВ, а до останнього значення відсотку від бази оцінки ВНД. У 2009 році база ПДВ була обмежена 50% від ВНД, а коефіцієнт використання ПДВ становив 0,3% з тимчасовим зниженням для деяких країн. Ресурс ПДВ включає в себе платежі за поточний рік, а також залишки від попередніх років, що відповідають переглядам минулих баз ПДВ, коли вони повинні бути сплачені. Ресурс Податок на додану вартість відноситься до категорії «Власні ресурси ЄС на основі ПДВ і ВНД» (D. 76).

19A.07. Ресурс Валовий національний дохід - це залишковий внесок до бюджету європейських інститутів, який оцінюється за рівнями валового національного доходу кожної держави-члена. Він відноситься до категорії «Власні ресурси ЄС на основі ПДВ і ВНД» (D.7) та включає в себе відшкодування витрат і балансує платежі за попередні роки. Коригування бюджетних дисбалансів, що сплачуються іншими державами-членами на користь відповідних країн, також відноситься до категорії D76 у вигляді ресурсів та використання решти світу (S.211).

19A.08. Внески держав-членів до Європейського фонду розвитку відносяться до категорії «поточне міжнародне співробітництво» (D.74).

19A.09. Підписка держав-членів на сплачений капітал Європейського інвестиційного банку, Європейського інвестиційного фонду і Європейського центрального банку відображається на

рахунках фінансових операцій як «інший власний капітал» (F.519). Вона відображається як зміни активів решти світу (S.211) та зміни зобов'язань секторів «інших фінансових посередників, крім страхових компаній і пенсійних фондів» (S.125) / «центрального банку» (S.121).

19A.10. Відсотки до сплати за кредитами, наданими Європейським інвестиційним банком, за вирахуванням Послуг з фінансового посередництва, вимірювані непрямым чином (FISIM-послуги), відносяться до «відсотків» (D.41). У рахунках європейських інститутів вони відносяться до використання решти світу (S.2) і ресурсів «інших фінансових посередників, крім страхових компаній і пенсійних фондів» (S.125).

19A.11. Відсотки до сплати за кредитами, наданими Європейським центральним банком, відносяться до «відсотків» (D.41). У рахунках європейських інститутів вони відображаються як використання решти світу (S.211) та як ресурси сектору «центрального банку» (S.121).

Використання

19A.12. Виплати, що здійснюються європейськими нефінансовими інститутами та органами складаються з наступного:

- a) Операції, пов'язані з їх діяльністю у якості неринкових виробників. Це в основному: «проміжне споживання» (P.2), «валове нагромадження основного капіталу» (P.51) і «оплата праці працівників» (D.1);
- b) Розподільні операції, пов'язані з переказами від європейських інститутів на користь держав-членів. Вони в основному мають форму «субсидій на продукти» (D.31), «інших субсидій на виробництво» (D.39), «поточного міжнародного співробітництва» (D.74), «інших поточних переказів» (D.759), «інвестиційних грантів» (D.92) і «інших переказів капіталу» (D.99), а також
- c) Платежів Європейського фонду розвитку в треті країни, які класифікуються як «поточне міжнародне співробітництво» (D.74).

19A.13. На рахунках європейських інститутів відображаються платежі, здійсненні європейськими нефінансовими інститутами та органами у формі використання сектору «європейські інститути та органи» (S.1315) і ресурсів решти світу (S.211 або S.22).

19A.14. Виплати, що здійснюються європейськими нефінансовими інститутами та органами, як правило, відображаються на основі витрат, наданих державами-членами. Аванси і подальші платежі відображаються на рахунках фінансових операцій європейських інститутів як «інша дебіторська/кредиторська заборгованість» (F89).

19A.15. Платежі, здійснені європейськими фінансовими інститутами та органами складаються з наступного:

- a) Операції, пов'язані з їх діяльністю в якості ринкових виробників фінансових послуг, зокрема: «проміжне споживання» (P.2), «валове нагромадження основного капіталу» (P.51) і «оплата праці працівників» (D.1);
- b) Процентні платежі (D.41).

Оскільки підписка держав-членів на капітал Європейського інвестиційного банку не розглядається як прямі іноземні інвестиції, немає нарахованого потоку реінвестованих доходів (D.43), які б можна було відобразити на його рахунках.

19A.16. На рахунках європейських інститутів відображаються платежі європейських фінансових інститутів та органів як використання сектору: «інші фінансові посередники, крім страхових компаній і пенсійних фондів» (S.125) і ресурси решти світу (S.211).

Консолідація

19A.17. У європейських рахунках потоки між державами-членами та європейськими інститутами, як правило, не консоліднуються як складова ресурсів і використання в «секторів органів державного управління» (S.13). Тим не менш, у випадку «поточного міжнародного співробітництва» (D74), платежі держав-членів європейським інститутам, наприклад, для фінансування Європейського фонду розвитку, об'єднуються і відображаються на європейських рахунках як використання національних «органів державного управління» (S.1311) та ресурси решти світу (S.22).